

Značaj analize financijskih izvještaja za donošenje odluka interesno-utjecajnih skupina povezanih s poduzećem

Majsec, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Organization and Informatics / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:211:554160>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported / Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerađivanja 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-08**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Organization and Informatics - Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
VARAŽDIN**

Ivana Majsec

**ZNAČAJ ANALIZE FINANCIJSKIH
IZVJEŠTAJA ZA DONOŠENJE ODLUKA
INTERESNO-UTJECAJNIH SKUPINA
POVEZANIH S PODUZEĆEM**

ZAVRŠNI RAD

Varaždin, 2021.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
V A R A Ž D I N

Ivana Majsec

Matični broj: 0016129292

Studij: Ekonomika poduzetništva

ZNAČAJ ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA ZA DONOŠENJE
ODLUKA INTERESNO-UTJECAJNIH SKUPINA POVEZANIH S
PODUZEĆEM

ZAVRŠNI RAD

Mentor/Mentorica:

Doc. dr. sc. Mateja Brozović

Varaždin, kolovoz 2021.

Ivana Majsec

Izjava o izvornosti

Izjavljujem da je moj završni/diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristio drugim izvorima osim onima koji su u njemu navedeni. Za izradu rada su korištene etički prikladne i prihvatljive metode i tehnike rada.

Autor/Autorica potvrdio/potvrdila prihvaćanjem odredbi u sustavu FOI-radovi

Sažetak

Svrha ovog završnog rada je prikazati do kojih zaključaka različite interesno-utjecajne skupine mogu doći analizom temeljnih financijskih izvještaja poduzeća Slavonija DI d.o.o. Poduzeće posluje u djelatnosti drvne industrije. U radu se koriste instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja. Horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja služe kao temelj za određivanje sigurnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća, a nadalje se detaljno uspoređuje sigurnost i uspješnost na temelju financijskih pokazatelja likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti kako bi se odredilo do kojih zaključaka interne i eksterne interesno-utjecajne skupine dolaze analizom temeljnih financijskih izvještaja. Financijske analize rađene su za vremensko razdoblje od 2015. godine do 2019. godine.

Ključne riječi: financijski pokazatelji, analiza financijskih izvještaja, sigurnost, uspješnost, poslovno odlučivanje, interesno-utjecajne skupine

Sadržaj

Sadržaj	iii
1. UVOD	1
2. TEMELJNI FINACIJSKI IZVJEŠTAJI KAO IZVOR INFORMACIJA ZA DONOŠENJE ODLUKA.....	2
2.1. Regulatorni okvir financijskog izvještavanja u Republici Hrvatskoj	2
2.1.1. Izvještaj o financijskom položaju (bilanca)	4
2.1.2. Račun dobiti i gubitka	5
2.1.3. Izvještaj o novčanim tokovima	6
2.1.4. Izvještaj o promjenama kapitala.....	7
2.1.5. Bilješke uz financijske izvještaje	8
3. PROCJENA SIGURNOSTI I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA TEMELJEM FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA	9
3.1. Tehnike analize financijskih izvještaja.....	9
3.1.1. Strukturni financijski izvještaji i postupak vertikalne analize	9
3.1.2. Komparativni financijski izvještaji i postupak horizontalne analize.....	9
3.2. Skupine financijskih pokazatelja koji se temelje na bilanci i računu dobiti i gubitka	10
3.2.1. Analiza likvidnosti	10
3.2.2. Analiza zaduženosti.....	11
3.2.3. Analiza aktivnosti	12
3.2.4. Analiza ekonomičnosti	13
3.2.5. Analiza profitabilnosti.....	14
4. GRUPACIJE INTERESNO-UTJECAJNIH SKUPINA	15
4.1. Interne interesno-utjecajne skupine	15
4.2. Eksterne interesno-utjecajne skupine	16
5. ANALIZA FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA ODABRANOG PODUZEĆA I NJIHOV UTJECAJ NA DONOŠENJE ODLUKA INTERESNO-UTJECAJNIH SKUPINA POVEZANIH S PODUZEĆEM.....	18
5.1. Analiza financijskih izvještaja putem horizontalne i vertikalne analize	18
5.1.1. Analiza bilance.....	18
5.1.2. Analiza računa dobiti i gubitka	21
5.2. Analiza financijskih izvještaja putem financijskih pokazatelja.....	22
5.2.1. Analiza financijskih pokazatelja sigurnosti poslovanja	23
5.2.2. Analiza financijskih pokazatelja uspješnosti poslovanja	27

5.3. Zaključak analize financijskih izvještaja odabranog poduzeća i utjecaj na donošenje odluka interesno-utjecajnih skupina.....	29
6. ZAKLJUČAK.....	33
Popis literature.....	35
Popis slika	36
Popis tablica	37

1. UVOD

Tema ovog završnog rada jest značaj analize financijskih izvještaja za donošenje odluka interesno-utjecajnih skupina povezanih s poduzećem. Odabrano je poduzeće Slavonija DI d.o.o. U ovom radu prikazani su postupci i rezultati provedbe analize bilance i računa dobiti i gubitka, vertikalna i horizontalna analiza te financijski pokazatelji navedenog poduzeća. Svrha financijske analize jest da se njome brojke u financijskim izvještajima pretvore u poslovno značenje te da se temeljem tih podataka mogu donijeti relevantni zaključci o samom poslovanju. Zaključci su korisni za interne i eksterne korisnike. Interni korisnici dobivene informacije koriste za planiranje i kontrolu poslovanja poduzeća, dok ih eksterni korisnici koriste kako bi dobili informacije o sigurnosti i uspješnosti poduzeća. Cilj je ovog rada utvrditi financijsko stanje poduzeća te utjecaj financijske analize na donošenje odluka internih i eksternih korisnika povezanih s poduzećem. Osim toga, još jedan od cilja rada je teorijski objasniti kako se financijski izvještaji koriste u analizi te objasniti metode kojima se dolazi do podataka koji se koriste za donošenje odluke o razini sigurnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća.

Za izradu rada korištene su sljedeće metode rada: metoda analize (rašćlanjivanje složenih cjelina na manje dijelove), metoda sinteze (spajanje manjih dijelova u cjelinu), metoda kompilacije (korištenje tuđeg istraživanja, stavova i spoznaja te citiranje korištene znanstvene i stručne literature) i metoda deskripcije (kao postupak jednostavnog opisivanja nekih procesa). Rad sadrži šest poglavlja. Prvo poglavlje opisuje temu završnog rada, ciljeve rada, metode koje su korištene kod izrade rada i na kraju samu strukturu rada. U drugom je poglavlju opisan regulatorni okvir financijskog izvještavanja u Republici Hrvatskoj, objašnjeni su temelji za provedbu analize financijskih izvještaja, tj. nabrojani su i objašnjeni temeljni financijski izvještaji. U trećem su poglavlju objašnjene tehnike analize financijskih izvještaja i dan je uvid u teoriju strukturnih i komparativnih financijskih izvještaja te skupine financijskih izvještaja koji se temelje na bilanci i računu dobiti i gubitka. Četvrto poglavlje daje uvid u teoriju grupacija interesno-utjecajnih skupina te njihovu podjelu na interne i eksterne skupine. U petom su poglavlju analizirani financijski izvještaji odabranog poduzeća, napravljene su vertikalne i horizontalne analize bilance i računa dobiti i gubitka i prikazane njihove interpretacije te su na kraju izračunati i interpretirani financijski pokazatelji. U šestom se poglavlju nalazi zaključak rada.

2. TEMELJNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI KAO IZVOR INFORMACIJA ZA DONOŠENJE ODLUKA

2.1. Regulatorni okvir financijskog izvještavanja u Republici Hrvatskoj

O regulatornom okviru u kojem će se utvrđivati primjena računovodstvenih postupaka i kriterija za priznavanje pozicija, ovisit će i iskazana vrijednost imovine, obveza, kapitala, prihoda, rashoda, rezultata. Propisani nacionalni računovodstveni standardi doprinose financijskim izvještajima čiji će podaci biti usporedivi unutar te zemlje, no ne nužno sa onima iz drugih zemalja.

Važeći Zakon o računovodstvu obvezuje poduzetnike na vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje financijskih izvještaja. Za sastavljanje primjenjuju se Hrvatski standardi financijskog izvještavanja koji su usklađeni s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja te računovodstvenim Direktivama EU. Najnoviji Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o računovodstvu (Narodne novine, br. 42/20) objavljen je u Narodnim novinama 07.04.2020., a na snazi je od 08.04.2020. Time je prestao važiti prethodni Zakon iz 2019. godine. Članak 1. Zakona o računovodstvu glasi: *„Ovim Zakonom uređuje se računovodstvo poduzetnika, razvrstavanje poduzetnika i grupa poduzetnika, knjigovodstvene isprave i poslovne knjige, popis imovine i obveza, primjena standarda financijskog izvještavanja i tijelo za donošenje standarda financijskog izvještavanja, godišnji financijski izvještaji i konsolidacija godišnjih financijskih izvještaja, izvještaj o plaćanjima javnom sektoru, revizija godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća, sadržaj godišnjeg izvješća, javna objava godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća, Registar godišnjih financijskih izvještaja te obavljanje nadzora.“*

Temeljem Zakona o računovodstvu te računovodstvenih standarda godišnje financijske izvještaje čine:

- izvještaj o financijskom položaju (bilanca)
- račun dobiti i gubitka
- izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti
- izvještaj o novčanim tokovima
- izvještaj o promjenama kapitala
- bilješke uz financijske izvještaje

Kako bi sastavljeni financijski izvještaj bio zadovoljavajuće kvalitete, posebnu pažnju potrebno je dati sastavljanju i prezentiranju financijskih izvještaja. Štoviše, pri tome, najviše pažnje posvećuje se računovodstvenim načelima i konceptima. Sustav općeprihvaćenih računovodstvenih načela sastoji se od: općeprihvaćenih koncepata, načela i postupaka. Neki od općeprihvaćenih koncepata su koncept poslovnog subjekta, koncept određenog vremena tj. obračunskog razdoblja, koncept stvarnog kontinuiteta ili vremenske neograničenosti poslovanja, koncept stabilne valute, tj. stabilne novčane jedinice. Načelo nabavne vrijednosti (troška nabave), načelo objektivnosti, načelo realizacije, tj. stjecanje prihoda, načelo potpunosti te načelo razboritosti ili opreznosti su neki od općeprihvaćenih računovodstvenih načela (Žager, K. et. al., 2003.). Koncepti predstavljaju pretpostavke, tj. teoretske osnove za interpretiranje financijskih izvještaja. Kvalitetna interpretacija dovodi do donošenja kvalitetnijih odluka u poslovanju, a samim time i bolje poslovanje poduzeća.

Kako bi se omogućilo sastavljanje odgovarajućih financijskih izvještaja pri sastavljanju istih koriste se međunarodni računovodstveni standardi. Standardi se mijenjaju s promjenama u okruženju, a danas su poznati pod nazivom Međunarodni standardi financijskog izvještavanja. Štoviše, Međunarodne standarde financijskog izvještavanja prihvatio je velik broj zemalja ili kao vlastitu regulativu ili pak kao temelj za izradu vlastitih (Žager, K. et. al., 2003.). Izvještaji su usporedivi u različitim zemljama obzirom da su osnove za izradu standarda u svim zemljama iste. Promjene do kojih dolazi u poduzeću utječu na promjenu odrednica standarda, stoga i sami standardi, zbog složenosti i promjena koje se događaju u suvremenom poslovanju, podliježu promjenama.

Mali poduzetnici dužni su sastaviti bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijske izvještaje dok veliki i srednji poduzetnici čiji vrijednosni papiri kotiraju na burzi osim već navedenih sastavljaju i izvještaj o novčanom toku te izvještaj o promjenama kapitala.

Financijski izvještaji sastavljaju se i objavljuju za poslovnu godinu koja je u pravilu jednaka kalendarskoj, a u slučaju statusnih promjena ili pokretanja stečaja ili likvidacije potrebno je sastaviti izvještaje sa stanjem na dan koji prethodi danu upisa promjene. Struktura i sadržaj godišnjih financijskih izvještaja određeni su "Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja".

Adekvatna informacija nužna je za promišljanje poslovanja poduzeća te donošenje realnih poslovnih odluka, a najveći dio takvih informacija nastaje u računovodstvu te je prikazan u financijskim izvještajima. Temeljni zadatak računovodstva je prikupiti i obraditi podatke financijske prirode te je takve prezentirati zainteresiranim korisnicima. Iz bilance prikupljaju se informacije o imovini, kapitalu i obvezama poduzeća, iz računa dobiti i gubitka prihodi, rashodi te financijski rezultat na kraju razdoblja, izvještaj o novčanom toku daje uvid u

novčane tokove, kako je prikupljen i iskorišten novac. Izvještaj o promjenama glavnice prikazuje strukturu glavnice i promjene koje su se dogodile u njoj, dok bilješke daju detaljnije objašnjenje pojedinih stavaka navedenih financijskih izvještaja. Svi navedeni financijski izvještaji međusobno su povezani. Pojedini su sličnog karaktera. Tako je npr. bilanca statičkog karaktera i prikazuje situaciju na određeni dan u određenoj točki vremena, dok je npr. račun dobiti i gubitka dinamičkog karaktera i prikazuje situaciju u određenom razdoblju. Bilanca i račun dobiti i gubitka kada su međusobno povezani prikazuju kakvo je poslovanje poduzeća, njegovu sigurnost i uspješnost. Shodno tome, lakše je donositi primjerene i racionalne poslovne odluke s ciljem poboljšanja poslovanja.

Slika 1. Temeljni financijski izvještaji (Prema: Žager, K. et. al., 2008.)

2.1.1. Izvještaj o financijskom položaju (bilanca)

Bilanca se još naziva i izvještaj o financijskom položaju, a daje sustavni pregled imovine, kapitala i obveza određenog poduzeća na određeni dan, najčešće na datum završetka fiskalne godine (Žager, K. et. al., 2003.). Bilanca se sastoji od dva dijela: aktive i pasive. Kao što je prethodno navedeno, osnovni elementi bilance su imovina, obveze i kapital. Imovina jest resurs koji je pod kontrolom poduzeća, proizlazi iz prošlih događaja i od njega se očekuje neka buduća ekonomska korist u poduzeću. Dijeli se na kratkotrajnu i dugotrajnu. Kratkotrajna imovina je ona imovina čiji je vijek trajanja kraći od godine dana. Dugotrajna imovina predstavlja sva sredstva koja trajno služe poslovnom procesu poduzeća i unovčiva su u rokovima dužim od godine dana. Obveza je postojeći dug poduzeća koji proizlazi iz prošlih događaja, a za čije se podmirenje očekuje smanjenje resursa. Obveze se dijele na dugoročne

koje dospijevaju u roku duže od godine dana te kratkoročne koje dospijevaju u roku kraćem od godine dana. Kapital ili glavnica je izvor imovine vlasnika, odnosno dioničara društva, a nastaje kao ostatak imovine nakon odbitka svih obveza. Nadalje, shodno navedenom može se reći da je bilanca osnova za analizu financijskog položaja. Isto tako, služi za utvrđivanje slabosti i nedostataka u poslovanju te predviđanje budućeg poslovanja. Temeljna jednadžba bilance govori da aktiva i pasiva bilance moraju biti jednake, tj. da imovina mora biti jednaka izvorima imovine koje čine obveze i kapital. Svaki poduzetnik dužan je sastaviti bilancu na kraju poslovne godine. Može se izraditi za bilo koji dan u godini, a neka poduzeća izrađuju bilancu dnevno, tjedno ili mjesečno, ovisno o internim potrebama poduzeća.

2.1.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka još se naziva i izvještaj o uspješnosti poslovanja. Najčešći cilj svakog poduzeća je profitabilno poslovanje, a u konačnici razina ostvarenja cilja profitabilnosti vidljiva je u računu dobiti i gubitka. Temeljna razlika između računa dobiti i gubitka je što bilanca prikazuje stanje imovine i njezinih izvora na određeni dan, dok račun dobiti i gubitka prikazuje financijski rezultat određenog vremenskog perioda. Račun dobiti i gubitka prikazuje prihode, rashode i financijski rezultat u određenom vremenskom razdoblju, a rezultat može biti dobit ili gubitak (Žager, K. et. al., 2008.). Prihodi predstavljaju povećanje ekonomske koristi u obliku povećanja imovine ili smanjenja obveza, dok rashodi predstavljaju smanjenje ekonomske koristi u obliku smanjenja imovine ili povećanja obveza. Kada su prihodi veći od rashoda radi se o dobiti, a u obrnutom slučaju poduzeće posluje s gubitkom, tj. ostvaruje negativan financijski rezultat. Prihodi poduzeća dijele se na poslovne, financijske i ostale prihode, dok se rashodi također dijele na poslovne, financijske i ostale poslovne rashode. Poslovni prihodi su svi redoviti prihodi poduzeća nastali od prodaje proizvoda ili pružanja usluga, a poslovni rashodi su svi rashodi u koje je moguće ubrojiti nastale troškove sadržane u prodanim proizvodima i uslugama. Financijski prihodi i rashodi, poput kamata i tečajnih razlika, nastaju ulaganjem raspoloživih sredstava u različita materijalna i nematerijalna ulaganja. Ostali poslovni prihodi i rashodi nastali su izvan redovitih financijskih aktivnosti poduzeća. Primjer ostalih prihoda je na primjer naplata sudskih odšteta, a ostalih rashoda inventurni manjkovi (Dvorski i Kovšca, 2011.). Nadalje, što se tiče dobiti, ona se u poduzeću utvrđuje tako da se od prihoda oduzmu rashodi te tako nastaje bruto dobit. Kada se od bruto dobiti oduzme porez dobiva se neto dobit koja se raspodjeljuje na rezerve, dividende te zadržanu dobit.

Račun dobiti i gubitka	
1.	Poslovni prihodi
2.	Poslovni rashodi
3.	Dobit/gubitak iz poslovnih aktivnosti
4.	Financijski prihodi
5.	Financijski rashodi
6.	Dobit/gubitak iz financijskih aktivnosti
7.	Izvanredni (ostali) prihodi
8.	Izvanredni (ostali) rashodi
9.	Dobit/gubitak iz izvanrednih (ostalih) aktivnosti
10.	Ukupni prihodi
11.	Ukupni rashodi
12.	Dobit/gubitak prije oporezivanja
13.	Porez na dobit
14.	Dobit/gubitak nakon oporezivanja

Tablica 1. Shema RDG-a (Prema: Žager K., Mamić-Sačer I., Sever S., Žager L., (2008))

2.1.3. Izvještaj o novčanim tokovima

Izvještaj o novčanom toku pruža informacije o tokovima novca – primicima i izdacima, stanju novca i novčanih ekvivalenata na početku i kraju promatranog obračunskog razdoblja, a time i informacije o mogućnosti poduzeća da ostvaruje trajnu likvidnost i solventnost kao temelj opstanka. U svakom poduzeću novac je važan čimbenik. Izvještaj o novčanom toku daje informacije o novčanim primicima i izdacima, prikazuje kako se i na koji način koriste novci i novčani ekvivalenti. Za razumijevanje izvještaja potrebno je poznavati razliku između primitaka i izdataka novca te prihoda i rashoda. Povećanje (primici) novca nastaju kod povećanja obveza i kapitala te smanjenja ostale nenovčane imovine. Kod izdataka vrijedi suprotan način, nastaju kod smanjenja obveza i kapitala te povećanja ostale nenovčane imovine. Nadalje, u izvještaju o novčanim tokovima nalaze se informacije vezane uz poslovne, investicijske (ulagateljske) i financijske aktivnosti te čisti novčani tok. Poslovne aktivnosti vezane su za tekuće poslovanje tvrtke i račune bilance koji se odnose na kratkotrajnu imovinu i kratkoročne obveze, te amortizaciju. To mogu biti novčani primici na osnovi prodaje robe ili pružanja usluge, novčani primici od provizija, naknada, novčani primici od osiguravajućeg društva, novčani izdaci vezani uz porez na dobit itd. Investicijske (ulagateljske) aktivnosti rezultat su investiranja i deinvestiranja u realnu imovinu, te dugoročnog investiranja i deinvestiranja i financijsku imovinu. Primici ili izdaci novca na osnovi investicijskih aktivnosti mogu se pojaviti kao novčani primici od prodaje nekretnina, opreme, postrojenja i druge materijalne i nematerijalne imovine, novčani primici od povrata danih kredita drugima, novčani primici od prodaje dionica, obveznica drugih poduzeća, novčani izdaci za kupovinu dionica ili obveznica drugih subjekata itd. Nadalje, uz samo financiranje poslovanja vezane su financijske

aktivnosti, a javljaju se kao novčani primici od emisije dionica, emisije obveznica i drugih vrijednosnih papira, novčani primici od primljenih kredita, novčani izdaci za otkup vlastitih dionica, novčani izdaci za dividende, kamate itd. (Žager, K. et. al., 2003.). Čisti novčani tok vezan je uz ukupne primitke i izdatke na svim razinama aktivnosti te se njihovom razlikom dobiva čisti novčani tok. Novčani tok sastavlja se na osnovi direktne ili indirektno metode.

Izveštaj o novčanom toku
A) Poslovne aktivnosti
1. Primici iz poslovnih aktivnosti
2. Izdaci iz poslovnih aktivnosti
3. Neto novčani tok iz poslovnih aktivnosti
B) Investicijske aktivnosti
1. Primici iz investicijskih aktivnosti
2. Izdaci iz investicijskih aktivnosti
3. Neto novčani tok iz investicijskih aktivnosti
C) Financijske aktivnosti
1. Primici iz financijskih aktivnosti
2. Izdaci iz financijskih aktivnosti
3. Neto novčani tok iz financijskih aktivnosti
D) Ukupno neto novčani tok (A + B + C)
E) Novac na početku razdoblja
F) Novac na kraju razdoblja

Tablica 2. Izveštaj o novčanom toku prema direktnoj metodi (Prema: Žager K., Mamić-Sačer I., Sever S., Žager L., (2008))

2.1.4. Izveštaj o promjenama kapitala

Izveštaj o promjenama kapitala ili vlasničke glavnice temeljni je financijski izvještaj koji pokazuje promjene koje su se na kapitalu (glavnici) dogodile između dva obračunska razdoblja. Nadalje, sama svrha sastavljanja izvještaja je uviđanje promjena koje su se dogodile za vrijeme jednog obračunskog razdoblja, a promjene mogu biti u vidu povećanja ili smanjenja. „Obvezu sastavljanja izvještaja o promjenama kapitala imaju srednji poduzetnici (koji su inače obveznici primjene HSFI) te veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa (koji su inače obveznici primjene HSFI).“ (Bakran et. al., 2017.) Kapital poduzeća čine uloženi i zarađeni kapital. Najznačajnija promjena kapitala proizlazi iz zadržane dobiti čiji se iznos povećava stvaranjem dobiti. Do smanjenja dolazi kod ostvarenja gubitka te za iznos dividendi. Izvještaj o promjenama kapitala povezan je s bilancom i računom dobiti i gubitka.

2.1.5. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijska izvješća prema zakonu o računovodstvu sastavni su dio obveznih financijskih izvještaja. Njihova svrha je dodatna razrada, objašnjenje podataka iz bilance, računa dobiti i gubitka, izvješća o novčanom toku, izvješća o promjenama kapitala. Bilješke služe kao izvor informacija vanjskim i unutarnjim korisnicima te im olakšavaju razumijevanje financijskih izvještaja. Nadalje, o bilješkama ovisi veća ili manja kvaliteta informacija jer iste nisu uniformirani izvještaj već ih poduzeće može formirati na svojstven način.

3. PROCJENA SIGURNOSTI I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA TEMELJEM FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

3.1. Tehnike analize financijskih izvještaja

3.1.1. Strukturni financijski izvještaji i postupak vertikalne analize

Pod vertikalnom analizom podrazumijeva se uspoređivanje financijskih podataka u jednoj godini za što su potrebne podloge koje omogućuju uvid u strukturu bilance. Također prikazuje se postotni udjel svake stavke financijskog izvješća u odnosu na odgovarajući zbroj. Vertikalna se analiza provodi tako da se u bilanci aktiva i pasiva označe sa 100, a sve se druge pozicije tada stavljaju u odnos s njima da bi se dobila njihova struktura. Isto se tako, u računu dobiti i gubitka prihod od prodaje ili ukupan prihod označava se sa 100, pa se ostale pozicije uspoređuju s njim. Ovakva je analiza naročito dobra u slučajevima inflacije, kada apsolutni brojevi ne govore puno sami za sebe (Žager, K. et. al., 2003.). Strukturirani financijski izvještaji korisni su kod uspoređivanja sa drugim poduzećima i kod uspoređivanja podataka jednog poduzeća kada je prisutna inflacija.

3.1.2. Komparativni financijski izvještaji i postupak horizontalne analize

Analiza financijskih izvještaja koja omogućuje uspoređivanje podataka kroz dulje vremensko razdoblje da bi se otkrile tendencije i dinamika promjena pojedinih bilančnih pozicija naziva se horizontalnom analizom. Promjene u pozicijama financijskih izvještaja te njihovo uspoređivanje računa se na način da se odabere bazna godina, a ostale godine se uspoređuju s njima na temelju baznih indeksa. Također je moguće koristiti verižne indekse ili obje tehnike istovremeno. Za horizontalnu analizu koriste se komparativni financijski izvještaji te se promjene gledaju uz pomoć baznih indeksa (Žager, K. et. al., 2003.). Da bi se došlo do zaključka o dinamici promjena, potrebno je pratiti višegodišnje trendove. Naime, rezultat dobiven analizom dvaju razdoblja može pružiti sliku o pozitivnim kretanjima, ali ako ga se razmotri kroz duže razdoblje, mogao bi uputiti na zaključak da rezultat dobiven analizom upućuje na probleme poslovanja poduzeća.

3.2. Skupine financijskih pokazatelja koji se temelje na bilanci i računu dobiti i gubitka

3.2.1. Analiza likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti mjere sposobnost poduzeća u kontekstu sposobnosti podmirivanja dospjelih kratkoročnih obveza. Pokazatelji likvidnosti su:

1. Koeficijent trenutne likvidnosti – pokazuje sposobnost poduzeća trenutnog podmirjenja obveza, a računa se kao omjer novca i kratkoročnih obveza. Ovaj pokazatelj korisnika informacija o likvidnosti lako može dovesti u zabludu. Primjerice, ako je na dan utvrđivanja koeficijenta trenutne likvidnosti na žiroračun stigla značajna uplata, koeficijent može biti relativno visok, a korisnik može zaključiti kako poduzeće nema problema s likvidnošću i da dobro posluje, što ne mora biti slučaj jer se koeficijent povećao samo zbog uplate.
2. Koeficijent ubrzane likvidnosti – računa se kao odnos između kratkotrajne imovine, umanjene za vrijednost zaliha i kratkoročnih obveza. Mjeri sposobnost poduzeća da udovolji hitnim potrebama za gotovinom. Uobičajeno se ističe da njegova vrijednost mora biti minimalno 1, ili veća, jer poduzeće da bi održalo normalnu likvidnost mora imati brzo unovčive imovine minimalno toliko koliko ima kratkoročnih obveza.
3. Koeficijent tekuće likvidnosti – računa se kao odnos kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza, a u pravilu bi trebao biti veći od 2, tj. kratkotrajne imovine mora biti minimalno dvostruko više nego što ima kratkoročnih obveza. Za održavanje tekuće likvidnosti izrazito je važna veličina neto radnog kapitala koja predstavlja razliku između kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza. Postojanje neto radnog kapitala znači da se dio kratkotrajne imovine financira iz dugoročnih izvora. Ako poduzeće ima više radnog kapitala veća je i njegova likvidnost i solventnost. Za ovaj je pokazatelj karakteristično da je veća sigurnost da će kratkoročne obveze biti podmirene na vrijeme ako je on što veći. Ako je pokazatelj tekuće likvidnosti manji od 1, to znači da su tekuće obveze veće od tekuće imovine. U tom slučaju može doći do problema u podmirivanju kratkoročnih obveza.
4. Koeficijent financijske stabilnosti – predstavlja omjer dugotrajne imovine i kapitala uvećanog za dugoročne obveze, a po definiciji mora biti manji od 1 jer poduzeće dio svoje kratkotrajne imovine mora financirati iz kvalitetnih dugoročnih izvora, tj. iz radnog kapitala. Ako je vrijednost ovog pokazatelja veća od 1, to znači da poduzeće nema radnog kapitala već da postoji „deficit radnog kapitala“. To znači da poduzeće

dio svoje dugotrajne imovine financira iz kratkoročnih izvora (Žager, K. et. al., 2003.).

Pokazatelji likvidnosti su pokazatelji koji se računaju na temelju podataka iz bilance. Mjeri sposobnost poduzeća da brzo podmiruje svoje obveze. Likvidno poduzeće može u kratkom roku podmiriti svoje kratkoročne obveze bez obzira na njihovu vrijednost.

3.2.2. Analiza zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti pružaju informacije o strukturi vlasničke glavnice poduzeća, načine financiranja poduzeća (da li iz vlastitog kapitala ili iz tuđih izvora imovine). Isto tako, pokazuju koliko je poduzeće zaduženo. Govori koliki je udjel ukupnih obveza u ukupnoj imovini poduzetnika, tj. koliko koristi tuđe izvore financiranja (Bešvir, B., 2008.). Pokazatelji zaduženosti dijele se na statičke i dinamičke pokazatelje zaduženosti. Statički se temelje na bilanci, a dinamički na računu dobiti i gubitka.

Statički pokazatelji:

1. Koeficijent zaduženosti – pokazuje odnos ukupnih obveza i ukupne imovine, odnosno koliko se imovine financira iz tuđeg kapitala (obveza). Koeficijent zaduženosti pokazuje sposobnost poduzeća da pokrije sve svoje kratkoročne i dugoročne obveze prema kreditorima i investitorima. Što je ovaj koeficijent veći, to je veći i rizik ulaganja u društvo. Smatra se da stupanj zaduženosti ne bi smio biti veći od 50%.
2. Koeficijent vlastitog financiranja – pokazuje odnos glavnice i ukupne imovine, odnosno koliko se imovine financira iz glavnice. Ovaj koeficijent suprotan je koeficijentu zaduženosti i on bi trebao iznositi 0,5. Međutim, koeficijent zaduženosti trebao bi biti jednak ili manji od 0,5, dok koeficijent vlastitog financiranja treba biti jednak ili veći od 0,5.
3. Koeficijent financiranja – odnos ukupnih obveza i glavnice. Koeficijent financiranja pokazuje zaduženost poduzeća u odnosu na vrijednost vlasničke glavnice, odnosno osnovne odnose unutar financijske strukture ili strukture izvora imovine.

Dinamički pokazatelji:

1. Pokriće troškova kamata – prikazuje koliko puta su kamate pokrivena ostvarenim iznosom bruto dobiti. Ako je pokriće veće, zaduženost je manja i obrnuto. Ovaj bi pokazatelj trebao biti veći od 1. Daje informacije kreditorima o poslovanju, tj. informacije o mogućnosti vraćanja duga i kamata. Ako je jednak 1, to upućuje na činjenicu da će dobitak prije oporezivanja biti nula i to je upozorenje kreditorima da ulaze u veliki rizik nemogućnosti naplate svojih kamata. Iz ovoga proizlazi da su

- kreditori sigurniji za naplatu svojih kamata što je koeficijent pokrića kamata veći od 1.
2. Faktor zaduženosti – računa se kao omjer ukupnih obveza i sume zadržane dobiti i amortizacije. Upozorava na dinamičku zaduženost jer dug razmatra s aspekta mogućnosti njegova podmirenja. Promatrano s aspekta sigurnosti poslovanja poduzeća podrazumijeva se da manji faktor zaduženosti znači veću sigurnost i obrnuto.
 3. Stupanj pokrića 1 – pokriće dugotrajne imovine glavnicom, tj. glavnicom uvećanom za dugoročne obveze.
 4. Stupanj pokrića 2 – vrijednost mu uvijek mora biti veća od 1 jer je poznato da dio dugoročnih izvora, zbog održavanja likvidnosti, mora biti iskorišten za financiranje kratkotrajne imovine. Stupnjem pokrića I utvrđuje se koliki se dio dugotrajne imovine financira vlastitim izvorima financiranja, tj. u slučaju stupnja pokrića II koliko se dio dugotrajne imovine financira dugoročnim izvorima financiranja. Kod stupnja pokrića II može se istaknuti da njegova vrijednost uvijek mora biti veća od 1 jer je poznato da dio dugoročnih izvora, zbog održavanja likvidnosti, mora biti iskorišten za financiranje kratkotrajne imovine. Pored ocjene koliko se dugotrajne imovine financira iz dugoročnih izvora, stupnjem pokrića II ocjenjuje se koliki se dio tih dugoročnih izvora u odnosu na dugotrajnu imovinu ostaje za financiranje kratkotrajne imovine (Žager, K. et. al., 2008.).

Poduzeća sa značajno visokim stupnjem zaduženosti gube financijsku fleksibilnost, mogu imati probleme pri pronalaženju novih investitora, a mogu se suočiti i s rizikom bankrota. No, zaduženost nije nužno loša, naime, ukoliko je stupanj zaduženosti pod kontrolom, a posuđena sredstva se koriste na pravi način, zaduženost može rezultirati porastom povrata na investirano.

3.2.3. Analiza aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti poznati su još pod nazivom odnosi efikasnosti, odnosi obrtaja ili koeficijent obrtaja. Utvrđuju se na temelju podataka iskazanih u računu dobiti i gubitka i bilance, a obično se izražavaju kroz različite oblike koeficijenta obrta i danima vezivanja pojedinih oblika imovine. Oni ukazuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu, odnosno pokazuju koliko je društvo aktivno te koliko učinkovito upotrebljava svoju imovinu (raspoložive resurse) u stvaranju prihoda. (Žager, K. et. al., 2008.). Poželjno je da pokazatelji budu što veći jer oni prikazuju koliko jedinica prihoda se ostvari na jedinicu uložene imovine.

Pokazatelji aktivnosti:

1. Koeficijent obrta ukupne imovine – stavlja u odnos ukupne prihode i ukupnu imovinu. Govori koliko se puta imovina poduzeća obrne u godinu dana
2. Koeficijent obrta kratkotrajne imovine – stavlja u odnos ukupne prihode i kratkotrajnu imovinu. Govori koliko se puta kratkotrajna imovina poduzeća obrne u godinu dana. Ukoliko ovaj koeficijent bilježi porast kroz razdoblje i popraćen je povećanjem ukupnih prihoda, to nam ukazuje na uspješno poslovanje.
3. Koeficijent obrta potraživanja – stavlja u odnos prihode od prodaje i potraživanja. Na temelju dobivene vrijednosti koeficijenta moguće je utvrditi prosječno trajanje naplate potraživanja.
4. Trajanje naplate potraživanja u danima – stavlja u odnos broj dana u godini i koeficijent obrta potraživanja. Važno je da je i s aspekta sigurnosti i s aspekta uspješnosti bolje da je koeficijent obrta što veći broj, tj. da je vrijeme vezivanja ukupne i pojedinih vrsta imovine što kraće. (Žager, K. et al., 2008.). Bitno je naglasiti da niska vrijednost ovog pokazatelja znači da poduzeće brzo i uspješno naplaćuje svoja potraživanja.

Pokazatelji aktivnosti pokazuju koliko je imovina angažirana te koji je stupanj njezinog iskorištavanja. Računaju se pomoću podataka koji se prikupljaju iz bilance i računa dobiti i gubitka.

3.2.4. Analiza ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti mjere odnos prihoda i rashoda i pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Pokazatelji se računaju na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka (izvještaja o dobiti) (Žager K. et al., 2008.). Iz tog proizlazi da se podatci za računanje pokazatelja ekonomičnosti prikupljaju se samo iz računa dobiti i gubitka.

Pokazatelji ekonomičnosti:

1. Ekonomičnost ukupnog poslovanja – u odnos stavlja ukupne prihode i ukupne rashode. Ekonomičnost ukupnog poslovanja izražava se kao koeficijent, a interpretira se kao postotak, tj. za koliko posto su ostvareni ukupni prihodi veći od ukupnih rashoda odnosno koliko je kuna ukupnih prihoda poduzeće ostvarilo na jednu kunu ukupnih rashoda.
2. Ekonomičnost poslovanja – u odnos stavlja prihode od prodaje i rashode prodaje. Primjerice usporedbom ekonomičnosti ukupnog poslovanja i ekonomičnosti poslovanja moguće je utvrditi teret financijskih aktivnosti na rezultat poslovanja poduzeća, pod pretpostavkom da nema ostalih poslovnih aktivnosti ili da su one uključene u izračun ekonomičnosti poslovanja (Žager K. et al., 2008.). Ekonomičnost poslovanja bi trebala biti što veća jer to znači da su prihodi poduzeća

veći od rashoda, da poduzeće ostvari više prihoda po jedinici rashoda te da posluje ekonomično.

Ekonomičnost financiranja u odnos stavlja financijske prihode i financijske rashode. Ekonomičnost financiranja daje prikaz o količini ostvarenih financijskih prihoda na jednu novčanu jedinicu financijskih rashoda (Žager K. et al., 2008.). Poželjno je da koeficijent bude veći od jedan što to znači da poduzeće ima veće prihode od rashoda.

3.2.5. Analiza profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti su odnosi koji povezuju profit s prihodima iz prodaje i investicijama, a ukupno promatrani pokazuju ukupnu učinkovitost poslovanja poduzeća (Žager, K. et. al., 2008.). Analiza profitabilnosti poslovanja poduzeća svrstava se u najvažnije dijelove financijske analize. Mjere sposobnost poduzeća da ostvari određenu razinu dobiti u odnosu prema prihodima, imovini ili kapitalu.

Pokazatelji profitabilnosti:

1. Marža profita – marža profita daje informaciju o tome koliko kuna dobitka poduzetnik stvara po jednoj kuni ukupnih prihoda. Bruto marža profita pokazuje koliko jedinica bruto dobiti poduzeće ostvaruje od jedne jedinice ukupnog prihoda, te u ovom pokazatelju nije uključeno porezno opterećenje. Neto marža profita je dio dobitka poslije oporezivanja koje poduzeće može rasporediti na dividendu ili dio može prenijeti na zadržani dobitak. Ona je stoga najprecizniji pokazatelj jer pokazuje koliki postotak ukupnih prihoda ostaje u obliku dobiti kojom trgovačko društvo može slobodno raspolagati. Usporedbom neto i bruto profitne marže dobiva se relativan odnos poreznog opterećenja.
2. Rentabilnost imovine – rentabilnost imovine daje informaciju o tome koliko kuna dobitka poduzetnik stvara po jednoj kuni ukupne imovine. Pokazatelj se interpretira kao stopa povrata koju je poduzeće uspjelo ostvariti na ukupnu imovinu, a predstavljena je zaradama poduzeća uvećanim za rashode od kamata. Pri utvrđivanju rentabilnost imovine razlikuje se neto i bruto rentabilnosti imovine. Prema tome, razlika između ova dva pokazatelja prikazuje relativno porezno opterećenje porezom na dobit u odnosu na ukupnu imovinu
3. Rentabilnost vlastitog kapitala – rentabilnost kapitala daje informaciju o tome koliko kuna dobitka poduzetnik stvara po jednoj kuni uloženog kapitala i rezervi odnosno koliko kuna dobitka dioničari ostvaruju po kuni uloženog kapitala

4. GRUPACIJE INTERESNO-UTJECAJNIH SKUPINA

Kako bi poduzeće bili interesantnije na tržištu, mora zadovoljiti očekivanja različitih interesno-utjecajnih skupina. Osim brige za interese vlasnika poduzeća i menadžmenta, važni su i interesi zaposlenika, dobavljača, potrošača, vlade, društva u cjelini. Osim financijskih očekivanja različitih interesno-utjecajnih skupina važna su i ona nefinancijska. No, većina razmišljanja o vođenju poslova dominantno su financijska. (Žager K. et al., 2008.) Važno je naglasiti kako nedostatak financijskog znanja financijskog promišljanja može imati negativne posljedice na poslovanje poduzeća te njegov položaj na tržištu.

4.1. Interne interesno-utjecajne skupine

Unutarnji nositelji interesa su:

- **investitori** (osnivači i članovi društva, mali i veliki privatni dioničari, institucionalni dioničari, vladajuća i povezana društva)
- **menadžment kompanije** (članovi uprave/nadzornog ili upravnog odbora, prokuristi, izvršni direktori, srednji i linijski rukovoditelji)
- **zaposlenici i njihove interesne organizacije** (zaposleničko vijeće, sindikati, radnički direktori)

Unutarnji nositelji interesa prvenstveno se brinu za materijalnu i socijalnu perspektivu poslovanja. Unutarnji nositelji interesa predstavljaju organizacijski kostur same korporacije. Nadalje, od predsjednika uprave i članova timova menadžmenta osim profesionalnih vještina i iskustva, traže se mudrost i strpljenje. Oni snose najveću odgovornost ako dođe do sukoba interesa ili pak oni sami dozvole da dođe do njega. U pojedinim podjelama menadžment se ne doživljava kao dio interesnih skupina već moderator među raznim skupinama, procjenitelj utjecaja i odgovorna osoba za stabilnost poslovanja. Interes im je zadržati dobit unutar poduzeća i usmjereni su na rast poduzeća. Malim dioničarima je sigurno uz profit, jednako bitan segment transparentnost poslovanja i mogućnost kontrole odlučivanja u odnosu na moć većinskog dioničara. Institucionalnim ulagačima, npr. mirovinskim fondovima bitan segment je stabilnost poslovanja zbog težnje dugoročnijim ulaganjima, dok u istoj investicijskoj kategoriji možemo imati fondove rizičnijeg kapitala koji traže brzi povrat uloženog kapitala kroz dividendu ili porast vrijednosti dionica. Osnivači ili veliki privatni dioničari mogu također težiti nekim svojim privatnim ostvarenjima kroz samo upravljanje i poslovanje. Radnici predstavljaju onaj segment unutarnjih skupina koji svojim radom direktno utječu na stvaranje novih vrijednosti. Prije svega interes radnika je primanje pravedne naknade (plaće, stimulacije, regres) za svoj rad. (Barbić

J. et al., 2008.) Radnicima je u interesu da na vrijeme dobiju zadovoljavajuću plaću, da se plaća poveća u skladu s povećanjem troškova života te da njihovo radno mjesto bude sigurno. Interes menadžera svodi se na razinu sigurnosti i učinkovitosti (uspješnosti) poslovanja poduzeća, a to je ustvari ostvarenje dobitka uz zadovoljavajuću razinu likvidnosti.

4.2. Eksterne interesno-utjecajne skupine

Vanjski nositelji interesa su:

- **kupci i njihove udruge**
- **dobavljači roba i usluga**
- **financijske organizacije i institucije**
- **konkurencija i potencijalni preuzimači**
- **lokalna zajednica i samouprava**
- **organi vanjskog nadzora i izvršne vlasti**
- **mediji i udruge civilnog društva**

Vanjski nositelji interesa prisutni su u svakodnevnom životu korporacija pa se shodno tome smatraju i vanjskim članovima organizacija. Mediji mogu samo jednim nepromišljenim osvrtom preko noći narušiti ugled kompanije, a uz to i prouzročiti dramatičan pad vrijednosti dionica. Štoviše, time mogu utjecati na kupce i djelovati djelotvornije od same marketinške kampanje. Shodno tome, vanjski nositelji interesa utječu na društvenu odgovornost korporacija. Konkurencija, kupci, mediji zahtijevaju da se poslovno upravljanje provodi što ekonomičnije, da proizvod ima zahtijevanu kvalitetu i konkurentnost na tržištu, te da se uz sam proizvod ili aktivnost nikako ne vežu asocijacije poput: štetan za okoliš, izrabljivanje radne snage. Interes kreditora je sigurnost poslovanja poduzetnika odnosno sposobnost pravodobne otplate kredita. Uobičajeno je da banka ispituje bonitet poduzetnika prije odobravanja kredita. Ispitivanje boniteta poduzetnika je zapravo analiza njegovih financijskih izvještaja. Interes države je točna i pravodobna naplata poreznih prihoda te poslovanje u skladu s propisima. Kupcima je u interesu kvalitetna i pravodobna isporuka proizvoda i usluga koje kupuju od poduzetnika. Dobavljačima je u interesu pravodobna naplata prodanih proizvoda i usluga od poduzetnika. Interes društvene zajednice je zapošljavanje radnika, sigurnost radnih mjesta, poslovanje u skladu s ekološkim zahtjevima i dr.

Financijski izvještaji su u prvom redu namijenjeni eksternim korisnicima. Da bi financijski izvještaji ispunili zadaću kvalitetnog izvještaja i informacija za njih, bitno je zadovoljiti kvalitativna obilježja i kvalitetu samog financijskog izvještaja. Nadalje, za to su potrebni kvalitetni podaci i informacije koje računovodstvo daje internim korisnicima. Kvalitetnim podacima i informacijama poduzeće smanjuje rizik poslovanja i omogućuje kvalitetan rad

internim korisnicima koji onda shodno tome eksternim korisnicima pružaju kvalitetne financijske izvještaje i uvid u poslovanje poduzeća, njegovu sigurnost i uspješnost.

U unutarnje interesno-utjecajne skupine spadaju pojedinci i grupe koji dolaze iz poduzeća te mogu biti direktno uključeni u rad istog ili u rad na projektu. Kod unutarnjih interesno-utjecajnih skupina i njihovog ograničavanja na vlasnike, menadžment i radnike, odgovornost je jasno definirana ili bi barem tako trebalo biti. Radnici su odgovorni za pošten odnos prema radu i ciljevima korporacije, menadžment da upravljaju i ostvaruju zadatke, a vlasnici/dioničari da uz svoju legitimnu želju za ostvarenjem povrata na ulaganje priznaju važnost društveno korisnog djelovanja samog poduzeća i omoguće da se ista ponaša u skladu sa time. Sve tri navedene kategorije imaju direktnu, jasno definiranu povezanost sa korporacijom. Za razliku od njih, u vanjske interesno-utjecajne skupine spadaju pojedinci ili grupe koji dolaze izvan organizacije i mogu biti direktno uključene u rad poduzeća ili projekt, ili pak samo zainteresirane za rad poduzeća ili projekt, a njihov doprinos može biti ključan za poslovanje poduzeća. Nadalje, njihovi zahtjevi i razumijevanje istih, postavlja niz otvorenih pitanja. Npr., prihvaćanje utjecaja ili zaštite jedne interesne skupine, može negativno utjecati na druge skupine. Dobar primjer navedenom razmišljanju je odustajanje od nekih energetskih projekta u državi. (Barbić J. et al., 2008.) Nedvojbeno takvi su projekti sa svojim osnovnim ciljevima dobrodošli iz nekoliko opće prihvaćenih razloga, a to su stvaranje nove vrijednosti, energija iz obnovljivih izvora, sigurnost isporuke kupcima ili smanjenje uvoza.

5. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA ODABRANOG PODUZEĆA I NJIHOV UTJECAJ NA DONOŠENJE ODLUKA INTERESNO-UTJECAJNIH SKUPINA POVEZANIH S PODUZEĆEM

Slavonija drvna industrija d.o.o. nalazi se u Brodsko-posavskoj županiji u gradu Slavonskom Brodu. Slavonija DI d.o.o. tvrtka je koja se odavno nadmetnula kao lider u drvnj branši. Preko 70% proizvoda izvozi na europsko tržište, a glavni cilj je proizvesti i kupcima prodati što kvalitetniji proizvod. Slavonija DI d.o.o. tvrtka je sa preko stogodišnjom tradicijom koja prerađuje i obrađuje drvo, a jedna je od najstarijih drvni industrija u ovom dijelu Europe. Pod nazivom „Slavonija“ poduzeće posluje od 1901. godine, a nakon drugog svjetskog rata spaja se s poduzećem „Slavex“ i od tada posluje pod nazivom „Slavonija drvna industrija“. Neki od proizvoda poduzeća su rezani furnir, ljušteni furnir, spojeni furnir, okrajčena građa, parket, lamelirani otpresci. Bave se uslugama rezanja, piljenja i sušenja. Poduzeće trenutno zapošljava preko 400 zaposlenika (Slavonija DI, bez dat.)

5.1. Analiza financijskih izvještaja putem horizontalne i vertikalne analize

U ovom poglavlju prikazana je vertikalna i horizontalna analiza poduzeća Slavonija DI d.o.o. Horizontalna analiza financijskih izvještaja je analiza koja omogućava uspoređivanje podataka kroz neko dulje vremensko razdoblje kako bi se otkrila tendencija i dinamika promjena bilančnih pozicija. Vertikalna analiza financijskih izvještaja omogućava uvid u strukturu financijskih izvještaja. Dakle, prikazuje udio pojedinih pozicija u ukupnoj aktivi, ukupnoj pasivi kod bilance te ukupnom prihodu kod računa dobiti i gubitka.

5.1.1. Analiza bilance

Prema podacima iz financijskih izvještaja poduzeća Slavonija DI d.o.o., točnije iz bilance poduzeća, izrađena je tablica u kojoj su prikazane promjene pozicija financijskih izvještaja iz godine u godinu. Na sljedećoj slici prikazana je vertikalna analiza bilance.

BILANCA						VERTIKALNA ANALIZA				
Obveznik: Slavonija DI d.o.o., Slavonski Brod						2015%	2016%	2017%	2018%	2019%
Naziv pozicije	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.					
AKTIVA										
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLACENI KAPITAL	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0,00%	0,00%	0%	0%	0%
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	32.869.455	29.400.247	26.774.436	22.901.856	21.199.146	40,82%	39,30%	40,21%	35,23%	26,77%
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	712.635	538.120	492.950	324.075	112.612	0,88%	0,72%	0,74%	0,50%	0,14%
II. MATERIJALNA IMOVINA	29.222.585	26.407.186	24.436.394	21.153.263	20.177.083	36,29%	35,30%	36,69%	32,54%	25,48%
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	239.398	239.398	182.144	182.144	29.017	0,30%	0,32%	0,27%	0,28%	0,04%
IV. DUGOTRAJNA POTRAŽIVANJA	2.694.837	2.215.543	1.662.948	1.242.374	880.434	3,35%	2,96%	2,50%	1,91%	1,11%
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	45.635.377	45.356.650	39.688.826	41.928.902	57.769.834	56,67%	60,64%	59,60%	64,49%	72,94%
I. ZALIHE	15.332.246	20.248.483	25.193.523	25.468.592	36.584.700	19,04%	27,07%	37,63%	39,20%	46,19%
II. POTRAŽIVANJA OD KUPAČA	25.050.834	19.337.674	9.568.234	10.226.027	10.965.155	31,11%	25,85%	14,37%	15,73%	13,87%
III. OSTALA POTRAŽIVANJA	0.00	0.00	1.376.962	1.804.905	5.854.397	0,00%	0,00%	2,07%	2,78%	7,39%
IV. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	3.830.014	5.408.999	2.623.446	2.623.446	0.00	4,76%	7,23%	3,94%	4,04%	0%
V. NOVAC U BANCII BLAGAJNI	1.422.483	361.494	926.661	1.785.932	4.345.582	1,77%	0,48%	1,39%	2,75%	5,49%
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	2.019.560	45.749	130.384	183.703	232.607	2,51%	0,06%	0,20%	0,28%	0,29%
E) UKUPNO AKTIVA	80.524.392	74.802.646	66.593.646	65.014.461	79.201.587	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
F) IZVANBILANČNI ZAPISI										
PASIVA										
A) KAPITAL I REZERVE	30.776.219	35.870.146	29.324.595	31.980.583	38.900.410	38,22%	47,95%	44,04%	49,19%	49,12%
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	25.558.900	28.598.900	31.847.100	31.647.100	31.647.100	31,74%	38,23%	47,52%	48,68%	39,96%
II. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENEŠENI GUBITAK	2.184.658	1.977.318	4.123.046	-2.722.505	0.00	2,69%	2,64%	6,19%	-4,19%	0%
III. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	3.052.661	5.293.928	-8.445.551	3.055.988	7.253.310	3,79%	7,08%	-9,68%	4,70%	9,16%
B) REZERVIRANJA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0,00%	0,00%	0%	0%	0%
C) DUGOROČNE OBVEZE	11.421.818	3.308.692	3.099.565	3.338.541	3.548.407	14,18%	4,42%	4,65%	5,14%	4,48%
I. OBVEZE PREMA BANKAMA I DR. FIN. INSTITUCIJAMA	9.347.529	1.436.123	556.915	819.268	1.042.962	11,61%	1,92%	0,84%	1,26%	1,32%
II. OSTALE DUGOROČNE OBVEZE	2.074.089	1.872.569	2.542.650	2.519.273	2.505.445	2,50%	2,50%	3,82%	3,87%	3,16%
D) KRATKOROČNE OBVEZE	35.424.441	32.649.613	31.723.275	27.596.087	35.638.543	43,99%	43,65%	47,64%	42,45%	44,87%
I. OBVEZE PREMA PODUZETNICIMA UNUTAR GRUPE	0.00	531.122	1.310.592	3.403.038	3.202.780	0,00%	0,71%	1,97%	5,23%	4,04%
II. OBVEZE ZA ZAJMOVE, DEPOZITE I SL.	0.00	522.134	698.570	418.569	221.436	0,00%	0,70%	1,05%	0,64%	0,28%
III. OBVEZE PREMA BANKAMA I DRUGIM FIN. INSTITUCIJAMA	13.185.137	13.427.306	12.675.048	9.581.819	12.388.387	16,37%	17,95%	19,03%	14,74%	15,64%
IV. OBVEZE ZA PRIMLJENE PREDUJMOVE	0.00	129.988	721.556	154.921	277.697	0,00%	0,17%	1,08%	0,24%	0,35%
V. OBVEZE PREMA DOBAVLJAČIMA	16.672.609	14.847.198	13.749.213	11.695.105	16.785.318	20,71%	19,85%	20,65%	17,99%	21,19%
VI. OSTALE OBVEZE	5.566.695	3.161.865	2.568.296	2.342.635	2.662.925	6,91%	4,23%	3,86%	3,60%	3,36%
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	2.902.114	2.974.195	2.446.211	2.099.250	1.214.227	3,60%	3,98%	3,67%	3,23%	1,53%
F) UKUPNO PASIVA	80.524.392	74.802.646	66.593.646	65.014.461	79.201.587	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
G) IZVANBILANČNI ZAPISI										

Tablica 3. Vertikalna analiza bilance (Izrada autora prema podacima iz financijskih izvještaja poduzeća Slavonija DI d.o.o.)

U pet promatranih i analiziranih godina, veći dio ukupne imovine činila je kratkotrajna imovina koja se je od 2015. do 2019. povećavala. Tako je udio kratkotrajne imovine u 2015. godini iznosio gotovo 57%, a u 2019. taj udio povisio se na 73%. Početne godine promatranja 2015., najveći udio u kratkotrajnoj imovini imaju potraživanja, no kroz godine, udio potraživanja se smanjuje i povećava se udio zaliha. Nadalje, u svim narednim godinama najveći udio kratkotrajne imovine čine zalihe. Ukupni udio kratkotrajne imovine od početne do završne godine promatranja povećao se za 16%.

Kao što je navedeno, najveći udio u ukupnoj imovini ima kratkotrajna imovina i ona se s godinama povećava. Shodno tome, dugotrajna imovina manjeg je udjela u ukupnoj imovini, a njen udio s godina se smanjuje. Udio 2015. godine iznosio je 41%, a zadnje godine promatranja, 2019. godine, udio se smanjio na 27%. Time se ukupni udio dugotrajne imovine kroz godine ukupno smanjio za 14%. Najveći udio u dugotrajnoj imovini čini materijalna imovina i čine ju zemljišta, građevinski objekti, postrojenja i oprema, alati, pogonski inventar, transportna imovina.

Što se tiče pasive, kapital nema neka veća odstupanja, u zadnjoj promatranoj godini je najveći, a sami udio kroz godine varira od 38% do 49%. Najveći udio kapitala čini temeljni upisani kapital koji kroz godine ima blagi porast. Rezerviranja nema. Što se tiče obveza, dugoročne se obveze s obzirom na prvu godinu promatranja, kada su iznosile gotovo 15%, smanjuju već u drugoj godini promatranja, za gotovo 10% i taj udio od oko 5% drže kroz godine. Kratkoročne obveze imaju znatno veći udio od čak 44% u prvoj godini promatranja, a kroz

godine udio im nema znatnih variranja. Najveći udio u kratkoročnim obvezama imaju obveze prema dobavljačima, od oko 20%, a nakon njih su obveze prema bankama i drugim institucijama čiji udio iznosi također oko 20%. Štoviše, kratkotrajna imovina je kroz sve godine veća o kratkoročnih obveza što znači da poduzeće svojom kratkotrajnom imovinom može podmiriti svoje kratkoročne obveze. Kapital je u 2018. godini imao manji udio (38%) od ukupnih obveza (58%) što znači da se većina imovine financirala iz tuđih izvora, dok nije došlo do većeg smanjenja dugoročnih obveza. U zadnjoj, 2019. godini, udio kapitala iznosio je 49%, a udio obveza 50%. Statička zaduženost se u odnosu na 2017. godinu smanjila.

Horizontalna analiza bilance poduzeća Slavonija DI d.o.o. od 2015. godine do 2019. godine prikazana je na sljedećoj tablici.

BILANCA																															
Obveznik: Slavonija DI d.o.o., Slavonski Brod																															
Naziv pozicije	2015.					2016.					2017.					2018.					2019.					HORIZONTALNA ANALIZA					
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	Δ 2016/2015	%2016/2015	Δ 2018/2017	%2018/2017	Δ 2019/2018	%2019/2018	Δ 2016/2015	%2016/2015	Δ 2018/2017	%2018/2017	Δ 2019/2018	%2019/2018	Δ 2016/2015	%2016/2015	Δ 2018/2017	%2018/2017	Δ 2019/2018	%2019/2018								
AKTIVA																															
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00								
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	32.869.455	29.400.247	26.774.436	22.901.856	21.199.146	-3.469.208	-12,96%	-3.872.580	-14,46%	-1.702.710	-7,43%																				
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	712.635	538.120	492.950	324.075	112.612	-174.515	-35,40%	-168.875	-34,26%	-211.463	-65,25%																				
II. MATERIJALNA IMOVINA	29.222.585	26.407.186	24.436.394	21.153.263	20.177.083	-2.815.399	-11,52%	-3.283.131	-13,44%	-976.180	-4,61%																				
III. DUGOTRAJNA FINANCUSKA IMOVINA	239.398	239.398	182.144	182.144	29.017	0	0,00%	0	0,00%	-153.127	-84,07%																				
IV. DUGOTRAJNA POTRAŽIVANJA	2.694.837	2.215.543	1.662.948	1.242.374	880.434	-479.294	-28,82%	-420.574	-25,29%	-361.940	-29,13%																				
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	45.635.377	45.356.650	39.688.826	41.928.902	57.769.834	-278.727	-0,70%	2.240.076	5,64%	15.840.932	37,78%																				
I. ZALIH	15.332.246	20.248.483	25.193.523	25.488.592	36.584.700	4.916.237	19,51%	295.069	1,17%	11.096.108	43,53%																				
II. POTRAŽIVANJA OD KUPACA	25.050.634	19.337.674	9.568.234	10.226.027	10.985.155	-5.712.960	-59,71%	657.793	6,87%	759.128	7,42%																				
III. OSTALA POTRAŽIVANJA	0,00	0,00	1.376.962	1.804.905	5.854.397	0,00	0,00%	427.943	31,08%	4.049.452	224,36%																				
IV. KRATKOTRAJNA FINANCUSKA IMOVINA	3.830.014	5.408.999	2.623.446	2.623.446	0,00	1.578.985	60,19%	0	0,00%	-2.623.446	-100,00%																				
V. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	1.422.483	361.494	926.661	1.785.932	4.345.582	-1.060.989	-114,50%	859.271	92,73%	2.559.650	143,32%																				
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRACUNATI PRIHODI	2.019.560	45.749	130.384	183.703	232.607	-1.973.811	-1513,84%	53.319	40,89%	48.904	26,62%																				
E) UKUPNO AKTIVA	80.524.392	74.802.646	66.593.646	65.014.461	79.201.587	-5.721.746	-8,59%	-1.579.185	-2,37%	14.187.126	21,82%																				
PASIVA																															
A) KAPITAL I REZERVE	30.776.219	35.870.146	29.324.595	31.980.583	38.900.410	5.093.927	17,37%	2.655.988	9,06%	6.919.827	21,64%																				
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	25.558.900	28.598.900	31.647.100	31.647.100	31.647.100	3.040.000	9,61%	0,00	0,00%	0	0,00%																				
II. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENEŠENI GUBITAK	2.164.658	1.977.318	4.123.046	-2.722.505	0,00	-187.340	-4,54%	-6.845.551	-166,03%	2.722.505	-100,00%																				
III. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	3.052.661	5.293.928	-6.445.551	3.055.988	7.253.310	2.241.267	-34,77%	9.501.539	-147,41%	4.197.322	137,35%																				
B) REZERVIRANJA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%																				
C) DUGOROČNE OBVEZE	11.421.618	3.308.692	3.099.565	3.338.541	3.548.407	-8.112.926	-261,74%	238.976	7,71%	209.866	6,29%																				
I. OBVEZE PREMA BANKAMA I DR. FIN. INSTITUCIJAMA	9.347.529	1.436.123	556.915	819.268	1.042.962	-7.911.406	-1420,58%	262.353	47,11%	223.694	27,30%																				
II. OSTALE DUGOROČNE OBVEZE	2.074.089	1.872.569	2.542.650	2.519.273	2.505.445	-201.520	-7,93%	-23.377	-0,92%	-13.828	-0,55%																				
D) KRATKOROČNE OBVEZE	35.424.441	32.649.813	31.723.275	27.596.087	35.538.543	-2.774.828	-8,75%	-4.127.188	-13,01%	7.942.456	28,78%																				
I. OBVEZE PREMA PODUZETNICIMA UNUTAR GRUPE	0,00	531.122	1.310.592	3.403.036	3.202.790	531.122	100,00%	2.092.446	159,66%	-200.258	-5,89%																				
II. OBVEZE ZA ZAJMOVJE, DEPOZITE I SL.	0,00	522.134	698.570	418.569	221.436	522.134	100,00%	-280.001	-40,08%	-197.133	-47,10%																				
III. OBVEZE PREMA BANKAMA I DRUGIM FIN. INSTITUCIJAMA	13.185.137	13.427.306	12.675.048	9.581.819	12.388.387	242.169	1,91%	-3.093.229	-24,40%	2.806.568	29,29%																				
IV. OBVEZE ZA PRIMLJENE PREDUJMOVJE	0,00	129.988	721.556	154.921	277.697	129.988	18,01%	-566.635	-78,53%	122.776	79,25%																				
V. OBVEZE PREMA DOBAVLJAČIMA	16.672.609	14.847.198	13.749.213	11.695.105	16.785.318	-1.825.411	-13,28%	-2.054.108	-14,94%	5.090.213	43,52%																				
VI. OSTALE OBVEZE	5.566.695	3.161.865	2.568.296	2.342.635	2.662.925	-225.661	-8,79%	-225.661	-8,79%	320.290	13,67%																				
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	2.902.114	2.974.195	2.446.211	2.099.250	1.214.227	-346.961	-14,18%	-346.961	-14,18%	-885.023	-42,16%																				
F) UKUPNO PASIVA	80.524.392	74.802.646	66.593.646	65.014.461	79.201.587	-5.721.746	-8,59%	-1.579.185	-2,37%	14.187.126	21,82%																				
G) IZVANBILANČNI ZAPISI																															

Tablica 4. Horizontalna analiza bilance (Izrada autora prema podacima iz financijskih izvještaja poduzeća Slavonija DI d.o.o.)

Promatranjem godina može se vidjeti kako se dugotrajna imovina s godinama smanjivala, u prve tri godine znatnije više, dok je s 2018. na 2019. sniženje bilo neznatno, a iznosilo je 7%, upola manje nego prethodnih godina. Suprotno vrijedi za kratkotrajnu imovinu, gdje se javlja povećanje s godinama. Tako je zadnje, pete godine promatranja, povećanje kratkotrajne imovine s obzirom na prethodnu 2018. godinu, iznosilo čak 38%. Razlog povećanju kratkotrajne imovine u 2019. godini su ostala potraživanja koja su porasla za čak 224%. Tu su još i zalihe koje su se povećale za 44% i novac u banci i blagajni koji bilježi porast za čak 143%.

Kapital se najviše povećao s 2018. godine na 2019. kada bilježi rast za čak 22%. Povećanje se dogodilo zbog povećanja dobiti poslovne godine za čak 137%. Dugoročne obveze najveće promjene imaju s 2015. na 2016. godinu kada se smanjuju za čak 262%, i to

ponajviše zbog smanjenja obveza prema bankama i ostalim institucijama. U narednim godinama nema više takvih naglih skokova, već dugoročne obveze stagniraju. Kratkoročne se obveze u zadnjoj promatranoj godini, 2019., povećavaju za 29%, a najviše se povećavaju obveze za primljene predujmove, za čak 79%.

5.1.2. Analiza računa dobiti i gubitka

Na sljedećoj tablici prikazana je vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Slavonija DI d.o.o. Kao i kod vertikalne analize bilance, prikazana je struktura svake pojedinačne pozicije računa dobiti i gubitka od 2015. do 2019. godine.

RAČUN DOBITI I GUBITKA						VERTIKALNA ANALIZA				
Obveznik: Slavonija DI d.o.o., Slavonski Brod						2015%	2016%	2017%	2018%	2019%
Naziv pozicije	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.					
A) POSLOVNI PRIHODI	113.428.542	102.138.688	112.812.292	114.703.899	107.949.049	99,68%	99,42%	99,66%	99,62%	94,44%
I. Prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe	0,00	2.657.222	2.440.888	2.084.671	2.526.436	0,00%	2,59%	2,16%	1,81%	2,21%
II. Prihodi od prodaje (izvan grupe)	112.321.654	97.969.114	107.766.808	108.641.943	104.479.756	98,71%	95,36%	95,21%	94,35%	91,40%
III. Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	1.106.888	1.512.352	2.604.596	3.977.285	942.848	0,97%	1,47%	2,30%	3,45%	0,82%
B) POSLOVNI RASHODI	109.427.388	95.554.870	118.696.490	111.192.096	106.022.541	96,16%	93,01%	104,86%	96,57%	92,75%
1. MATERIJALNI TROŠKOVI	80.141.689	61.903.522	73.148.010	76.111.506	75.862.631	70,43%	60,26%	64,62%	66,10%	66,37%
I. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	4.034.821	-1.866.858	-663.539	-919.670	-7.283.925	3,55%	-1,82%	-0,59%	-0,80%	-6,37%
II. Troškovi sirovina i materijala	63.560.247	58.262.904	64.996.359	71.166.110	70.464.221	55,86%	56,73%	57,42%	61,81%	61,64%
III. Troškovi prodane robe	8.302.535	364.339	2.712.430	203.320	442.159	7,30%	0,35%	2,40%	0,18%	0,39%
IV. Ostali vanjski troškovi	4.244.086	5.123.137	5.437.221	4.742.076	4.956.251	3,73%	4,99%	4,80%	4,12%	4,34%
2. TROŠKOVI OSOBLJA	21.747.417	23.906.218	27.793.211	27.254.495	28.847.937	19,11%	23,27%	24,55%	23,67%	25,24%
I. Neto plaće i nadnice	14.487.155	15.986.885	18.880.015	18.547.301	19.778.144	12,73%	15,56%	16,68%	16,11%	17,30%
II. Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	4.109.884	4.546.062	5.093.629	4.553.215	5.381.423	3,61%	4,43%	4,50%	3,95%	4,71%
IV. Doprinosi na plaće	3.150.378	3.373.271	3.819.567	3.650.421	3.688.370	2,77%	3,28%	3,37%	3,17%	3,23%
4. AMORTIZACIJA	3.242.773	6.064.355	5.457.946	4.553.215	4.190.452	2,85%	5,90%	4,82%	3,95%	3,67%
5. OSTALI TROŠKOVI	3.828.004	3.511.836	4.445.282	3.907.094	3.896.850	3,36%	3,42%	3,93%	3,39%	3,41%
6. VRIJEDNOSNO USKLAĐIVANJE KRATKOTRAJNE IMOVINE (OSIM FINANCISKE IMO.)	0,00	0,00	7.141.385	0,00	0,00	0,00%	0,00%	6,31%	0,00%	0,00%
7. OSTALI POSLOVNI RASHODI	467.505	168.939	1.376.195	285.456	508.596	0,41%	0,16%	1,22%	0,25%	0,44%
C) FINANCISKI PRIHODI	365.513	596.213	380.214	438.584	6.361.253	0,32%	0,58%	0,34%	0,38%	5,56%
I. Prihodi od ulaganja u udjele poduzetnika unutar grupe	0,00	0,00	0,00	0,00	6.057.676	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	5,30%
II. Kamate, tečajne razlike, dividende, s. prihoda iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe	0,00	25.559	130.385	130.398	54.215	0,00%	0,00%	0,12%	0,11%	0,05%
III. Ostali prihodi s osnovne kamata	0,00	3.611	0,00	0,00	6	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
IV. Kamate, tečajne razlike, dividende, s. prihodi iz odnosa s poduzetnicima i drugim osobama izvan grupe	365.513	0,00	249.829	308.186	116.174	0,32%	0,00%	0,22%	0,27%	0,10%
V. Ostali finansijski prihodi	0,00	567.043	0,00	0,00	132.982	0,00%	0,55%	0,00%	0,00%	0,12%
D) FINANCISKI RASHODI	1.239.320	1.206.168	941.567	647.251	721.269	1,09%	1,25%	0,83%	0,56%	0,63%
I. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s poduzetnicima i drugim osobama izvan grupe	1.239.320	1.260.168	880.215	647.251	721.269	1,09%	1,23%	0,78%	0,56%	0,63%
II. Vrijednosna usklađenja finansijske imovine (neto)	0,00	0,00	56.352	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,05%	0,00%	0,00%
E) UKUPNI PRIHODI	113.794.055	102.734.901	113.192.506	115.142.483	114.310.302	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
F) UKUPNI RASHODI	110.666.708	96.815.038	119.638.057	111.839.347	106.743.810	97,25%	94,24%	105,69%	97,13%	93,38%
G) DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	3.127.347	5.919.863	-6.445.551	3.303.136	7.566.492	2,75%	5,76%	-5,69%	2,87%	6,62%
H) POREZ NA DOBIT	74.686	625.935	0,00	247.148	313.182	0,07%	0,61%	0,00%	0,21%	0,27%
I) DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	3.052.661	5.293.928	-6.445.551	3.055.988	7.253.310	2,68%	5,15%	-5,69%	2,66%	6,80%

Tablica 5. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka (Izrada autora prema podacima iz finansijskih izvještaja poduzeća Slavonija DI d.o.o.)

Najveći udio u ukupnim приходima, oko 99%, čine poslovni prihodi i to u najvećoj mjeri prihodi od prodaje izvan grupe u razdoblju promatranja. Od troškova, najveći udio u ukupnim приходima imaju materijalni troškovi, čiji se udio u promatranom razdoblju kreće od 60% do 70%. Većinu materijalnih troškova u poduzeću čine troškovi sirovina i materijala. Nakon materijalnih slijede troškovi osoblja čiji se udio u 2019. godini nasuprot 2015. godine povećao za oko 6%.

Financijski prihodi bilježe veliki porast s oko 0,5% prethodnih godina na 6% u 2019. godini. Nadalje, finansijski rashodi čine vrlo mali udio, a s godinama udio se još dodatno smanjuje.

Dobit prije oporezivanja dvostruko je veća od finansijskih rashoda, pa se može zaključiti da poduzeće pokriva rashode od kamata i ostale rashode od zarada prije kamata i poreza.

Udio dobiti razdoblja u ukupnim prihodima od 2015. godine raste. Ukupni rashodi manji su od ukupnih prihoda u svim godinama osim u 2017. godini kada poduzeće bilježi gubitak godine, tj. posluje s gubitkom i nije u mogućnosti prihodima pokriti sve rashode. U 2019. godini poduzeće bilježi najveću dobit.

Na sljedećoj tablici prikazane su promjene pozicija računa dobiti i gubitka poduzeća Slavonija DI d.o.o. od 2015. do 2019. godine.

RAČUN DOBITI I GUBITKA											
Obveznik: Slavonija DI d.o.o., Slavonski Brod											
Naziv pozicije	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	HORIZONTALNA ANALIZA					
						Δ 2016/2015	%2016/2015	Δ 2018/2017	%2018/2017	Δ 2019/2018	%2019/2018
A) POSLOVNI PRIHODI	113.428.542	102.138.688	112.812.292	114.703.899	107.949.049	-11.289.854	-9,95%	1.891.607	2%	-6.754.850	-6%
I. Prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe	0,00	2.657.222	2.440.888	2.084.671	2.526.436	2.657.222	#VALUE!	-356.217	-15%	441.765	21%
II. Prihodi od prodaje (izvan grupe)	112.321.654	97.969.114	107.766.808	108.641.943	104.479.756	-14.352.540	-12,78%	875.135	1%	-4.162.187	-4%
III. Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	1.106.888	1.512.352	2.604.596	3.977.285	942.848	405.464	36,63%	1.372.689	53%	-3.034.437	-76%
B) POSLOVNI RASHODI	109.427.388	95.554.870	118.696.490	111.192.096	106.022.541	-13.872.518	-12,68%	-7.504.394	-6%	-5.169.555	-5%
I. MATRIJALNI TROŠKOVI	80.141.689	61.903.522	73.146.010	76.111.506	75.862.631	-18.238.167	-22,76%	2.965.496	4%	-248.875	0%
I. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	4.034.821	-1.866.858	-863.539	-919.670	-7.283.925	-5.901.679	-146,27%	-256.131	39%	-6.364.255	692%
II. Troškovi sirovina i materijala	63.560.247	58.282.904	64.996.359	71.166.110	70.464.221	-5.277.343	-8,30%	6.169.751	9%	-701.889	-1%
III. Troškovi prodane robe	8.302.535	364.339	2.712.430	203.320	442.159	-7.938.196	-95,61%	-2.509.110	-93%	238.839	117%
IV. Ostali vanjski troškovi	4.244.086	5.123.137	5.437.221	4.742.076	4.956.251	879.051	20,71%	-695.145	-13%	214.175	5%
2. TROŠKOVI OSOBLJA	21.747.417	23.906.218	27.793.211	27.254.495	28.847.937	2.158.801	9,93%	-538.716	-2%	1.593.442	6%
I. Neto plaće i nadnice	14.487.155	15.986.885	18.880.015	18.547.301	19.778.144	1.499.730	10,35%	-332.714	-2%	1.230.843	7%
II. Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	4.109.884	4.546.062	5.093.629	4.553.215	5.381.423	436.178	10,61%	-540.414	-11%	828.208	18%
IV. Doprinosi na plaće	3.150.378	3.373.271	3.819.567	3.650.421	3.688.370	222.893	7,08%	-169.146	-4%	37.949	1%
4. AMORTIZACIJA	3.242.773	6.064.355	5.457.946	4.553.215	4.190.452	2.821.582	87,01%	-904.731	-17%	-362.763	-8%
5. OSTALI TROŠKOVI	3.828.004	3.511.836	4.445.282	3.907.094	3.896.850	-316.168	-8,26%	-538.188	-12%	-10.244	0%
6. VRIJEDNOSNO USKLADIVANJE KRATKOTRAJNE IMOVINE (OSIM FINANCUSKE IMO.)	0,00	0,00	7.141.385	0,00	0,00	0,00	0,00%	-7.141.385	-100%	0,00	0,00%
7. OSTALI POSLOVNI RASHODI	467.505	168.939	1.376.195	285.456	508.596	-298.566	-63,86%	-1.090.739	-79%	223.140	78%
C) FINANCJSKI PRIHODI	365.513	596.213	380.214	438.584	6.361.253	230.700	63,12%	58.370	15%	5.922.669	1350%
I. Prihodi od ulaganja u udjele poduzetnika unutar grupe	0,00	0,00	0,00	0,00	6.057.876	0,00	0,00%	0	0,00%	6.057.876	100,00%
II. Kamate, tečajne razlike, dividende, s. prihoda iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe	0,00	25.559	130.385	130.398	54.215	25.559	#VALUE!	13	0,01%	-76.183	-58,42%
III. Ostali prihodi s osnovne kamata	0,00	3.611	0,00	0,00	6	3.611	#VALUE!	0,0	0,00%	6	100,00%
IV. Kamate, tečajne razlike, dividende, s. prihodi iz odnosa s poduzetnicima i drugim osobama izvan grupe	365.513	0,00	249.829	308.186	116.174	-365.513	-100,00%	58.357	23,36%	-192.012	-62,30%
V. Ostali financijski prihodi	0,00	567.043	0,00	0,00	132.982	567.043	#VALUE!	0	0,00%	132.982	100,00%
D) FINANCJSKI RASHODI	1.239.320	1.206.168	941.567	647.251	721.269	-33.152	-2,68%	-294.316	-31,26%	74.018	11,44%
I. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s poduzetnicima i drugim osobama izvan grupe	1.239.320	1.260.168	880.215	647.251	721.269	20.848	1,68%	-232.964	-26,47%	74.018	11,44%
II. Vrijednosna usklađenja financijske imovine (neto)	0,00	0,00	56.352	0,00	0,00	0,00	0,00%	-56.352	-100,00%	0,00	0,00%
E) UKUPNI PRIHODI	113.794.055	102.734.901	113.192.506	115.142.483	114.310.302	-11.059.154	-9,72%	1.949.977	1,72%	-832.181	-0,72%
F) UKUPNI RASHODI	110.666.708	96.815.038	119.638.057	111.839.347	106.743.810	-13.851.670	-12,52%	-7.798.710	-6,52%	-5.095.537	-4,56%
G) DOBIT ILI GUBITAK PRJE OPOREZIVANJA	3.127.347	5.919.863	-6.445.551	3.303.136	7.566.492	2.792.516	89,29%	9.748.687	151,25%	4.263.356	129,07%
H) POREZ NA DOBIT	74.686	625.935	0,00	247.148	313.182	551.249	738,09%	247.148	100,00%	66.034	26,72%
I) DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	3.052.661	5.293.928	-6.445.551	3.055.988	7.253.310	2.241.267	73,42%	9.501.539	147,41%	4.197.322	137,35%

Tablica 6. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka (Izrada autora prema podacima iz financijskih izvještaja poduzeća Slavonija DI d.o.o.)

Analizom računa dobiti i gubitka vidi se da ukupni prihodi nemaju velikih oscilacija, a ukupni rashodi najveći su 2017. kada dolazi do gubitka razdoblja. Poslovni prihodi nemaju velikih kretanja, osim što se u 2019. godini u poslovnim prihodima smanjuju ostali poslovni prihodi izvan grupe za 76% nasuprot onima u 2018. godini. Financijski prihodi stacionarni su sve do 2019. godine kada je došlo do njihovog velikog povećanja od 1.350%. Do gubitka razdoblja došlo je samo 2017. godine, a sljedeće 2018. godine bilježi se rast za 147%, što je u apsolutnom iznosu 9.501.539 kn više nego u 2017. godine. Nadalje, 2019. godine rast je iznosio 137 % u odnosu na 2018. godinu.

5.2. Analiza financijskih izvještaja putem financijskih pokazatelja

Za provedbu analize financijskih izvještaja, kao što je prije već navedeno, nije dovoljno samo provesti horizontalnu i vertikalnu analizu, već je potrebno i provesti analizu pomoću financijskih pokazatelja. Time se dobiva potpuna slika o sigurnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća. Razdoblje koje se proučavalo prilikom analize jest od 2015. godine do 2019. godine.

5.2.1. Analiza financijskih pokazatelja sigurnosti poslovanja

Kako bi se lakše moglo ocijeniti poslovanje, financijski pokazatelji izračunati su i analizirani za razdoblje od pet godina. Pokazatelji likvidnosti i zaduženosti izračunati su kao najvažniji pokazatelji sigurnosti poslovanja.

Pokazatelji likvidnosti

Pokazateljima likvidnosti mjeri se sposobnost poduzeća podmirivanja dospjelih kratkoročnih obveza. Važan su faktor kod donošenja odluka za financijske menadžere, kreditore i dobavljače.

POKAZATELJI LIKVIDNOSTI	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,04	0,01	0,03	0,06	0,12
Koeficijent ubrzane likvidnosti 1	0,69	0,55	0,35	0,47	0,58
Koeficijent ubrzane likvidnosti 2	0,79	0,70	0,42	0,55	0,58
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,24	1,27	1,17	1,42	1,58
Koeficijent financijske stabilnosti	0,78	0,75	0,83	0,65	0,50

Tablica 7. Pokazatelji likvidnosti (Izrada autora prema podacima iz financijskih izvještaja poduzeća Slavonija DI d.o.o.)

Koeficijent trenutne likvidnosti dobije se kao odnos novca u banci i blagajni s kratkoročnim obvezama. Pokazuje koliko je poduzeće sposobno podmiriti dospjele kratkoročne obveze u trenutku. Poduzeće Slavonija DI d.o.o. u 2015. godini može svojim novcem pokriti tek 4% kratkoročnih obveza što je malo i nezadovoljavajuće. Nadalje, tek u 2019. godini koeficijent se popeo na 12% zbog smanjenja kratkoročnih obveza i povećanja vrijednosti ukupnog novca.

Koeficijent ubrzane likvidnosti odnos je sume novca i potraživanja s kratkoročnim obvezama. Daje informacije o količini novca kojeg poduzeće može osigurati u kratkom roku. Kod poduzeća likvidnost je bila najveća 2015. godine i iznosila je 0,69. Budući da ni ju jednoj godini likvidnost ne ide do 1, može se zaključiti da poduzeće nema dovoljno brzo unovčive imovine kojom bi se mogle pokriti kratkoročne obveze, a samim time nema normalno održivu likvidnost. U promatranom poslovanju koeficijent ubrzane likvidnosti 1 i koeficijent ubrzane likvidnosti 2 su jednaki 2019. godine i iznose 0,58.

Koeficijent tekuće likvidnosti odnos je sume ukupne kratkotrajne imovine i ukupnih kratkoročnih obveza, a preporuča se da bude veći od 1. U idealnom slučaju, koeficijent je veći od 2. U promatranom razdoblju, koeficijent je veći od 1 i povećava se u svim godinama osim u 2017. godini kada koeficijent iznosi 1,17, a poduzeće bilježi gubitak godine. U 2019. godini koeficijent tekuće likvidnosti je najveći i iznosi 1,58 što znači da se iz kratkotrajne imovine mogu pokriti trenutne kratkoročne obveze 1,58 puta.

Koeficijent financijske stabilnosti dobije se uspoređivanjem dugotrajne imovine s dugoročnim obvezama i kapitalom. Za poduzeće je najbolje kada je koeficijent manji od 1 što je slučaj u promatranom poduzeću. Shodno tome, promatrano poduzeće iz dugoročnih izvora pokriva svu svoju dugotrajnu imovinu i dio kratkotrajne imovine.

Dobiveni pokazatelji pokazuju pozitivan trend kretanja, s tim da iako u uvjetima povećanja financijske stabilnosti i rasta pokazatelja likvidnosti, poduzetnik još uvijek nema savršen stupanj likvidnosti. Financijska stabilnost se povećava, povećava se i sigurnost poslovanja kroz godine. Nadalje, pokazatelj likvidnosti jedan je od primarnih podataka za menadžere. Shodno rastu vrijednosti dobivenih koeficijenata može se zaključiti da se menadžment trudi postići što bolju likvidnost, na vrijeme poduzima mjere za poboljšanje likvidnosti. Menadžment svojim znanjima, sposobnostima i vještinama realizira ciljeve. Kroz napredovanje i usavršavanja ostvaruje zadovoljstvo poslom i karijeru te time utječe na dobro poslovanje poduzeća. Nelikvidnost na duže razdoblje vodi ka insolventnosti, pa i do propasti. No, financijska stabilnost se povećava, a time se povećava i sigurnost poslovanja kroz godine.

Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti daju informacije o strukturi kapitala poduzeća. Prikazuju koliko je poduzeće zaduženo i mjere koliko imovine poduzeće financira iz vlastitih, a koliko iz tuđih izvora sredstava.

POKAZATELJI ZADUŽENOSTI	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Koeficijent zaduženosti	0,62	0,52	0,56	0,51	0,51
Koeficijent vlastitog financiranja	0,38	0,48	0,44	0,49	0,49
Koeficijent financiranja	1,62	1,09	1,27	1,03	1,04
Pokriće troškova kamata	3,52	5,70	-6,32	6,10	11,49
Faktor zaduženosti	7,90	3,43	-37,74	4,34	3,52
Stupanj pokrića 1	0,94	1,22	1,10	1,40	1,83
Stupanj pokrića 2	1,28	1,33	1,21	1,54	2,00

Tablica 8. Pokazatelji zaduženosti (Izrada autora prema podacima iz financijskih izvještaja poduzeća Slavonija DI d.o.o.)

Koeficijent zaduženosti pokazuje koliko se imovine financira iz tuđih izvora, a u omjer stavlja odnos ukupne obveze i ukupnu imovinu. S druge strane, koeficijent vlastitog

financiranja pokazuje koliko se imovine financira vlastitim sredstvima, a u odnos stavlja kapital i obveze s ukupnom imovinom poduzeća. Zbroj ova dva koeficijenta mora biti jednak jedan. U poduzeću Slavonija DI d.o.o., 2015. godine 62% imovine financiralo se iz tuđih sredstava, a 38% iz vlastitih sredstava. Nadalje, 2018. i 2019. godine koeficijent zaduženosti se smanjuje na 51%, a koeficijent vlastitog financiranja povećava na 49% što znači da poduzeće 51% imovine financira iz tuđih sredstava, a 51% iz vlastitih.

Koeficijent financiranja nadovezuje se na prethodna dva koeficijenta i pokazuje kolika je zaduženost poduzeća u odnosu na kapital i rezerve. Koeficijent je veći od 1 u svim godinama. U 2015. godini je najveći kada iznosi 1,62 što znači da poduzeće na kunu kapitala ima 1,62 kuna obveza. 2019. godine koeficijent se smanjio na 1,04.

Pokriće troškova kamata izračunava se kao količnik dobiti prije kamata i oporezivanja i rashoda od kamata, a prikazuje mogu li se iz bruto dobiti pokriti kamate i koliko puta u jednoj godini. Poželjno je da je koeficijent veći od 1. Dobivene vrijednosti su zadovoljavajuće u svim godinama i rastu, osim u 2017. godini kada je poduzeće poslovalo s gubitkom. Nadalje, pokriće troškova kamata najmanje je u 2015. godini kada iznosi 3,52 što znači da je poduzeće moglo tri i pola puta podmiriti kamate iz dobiti prije poreza. Do 2019. godine pokriće se povećalo na 11,49 što znači da poduzeće može jedanaest i pol puta podmiriti kamate iz dobiti prije poreza.

Faktor zaduženosti dobije se kao omjer ukupnih obveza i zadržane dobiti i troškova amortizacije. Prikazuje za koliko se godina obveze mogu podmiriti iz zadržane dobiti i amortizacije. Faktor zaduženosti u 2015. godini visok je i iznosi 7,90 što znači da je poduzeću potrebno gotovo osam godina da podmiri obveze. Nadalje, 2017. godine faktor je u minusu jer posluje s gubitkom. U naredni godinama faktor se smanjuje, a 2019. godine on iznosi 3,52 što znači su poduzeću potrebne tri i pol godine da podmiri obveze.

Stupanj pokrića I prikazuje koliko se dugotrajne imovine pokriva iz glavnice, odnosno u slučaju stupnja pokrića II, koliko se dugotrajne imovine financira iz glavnice uvećane za dugoročne obveze. Iznos stupnja pokrića I manji je od 1 samo 2015. godine što znači da je dugotrajna imovina financirana uz vlastite i uz tuđe izvore. U svim narednim godinama veći je od što znači da je cijela dugotrajna imovina financirana iz vlastitih izvora, odnosno, iz glavnice. Stupanj pokrića II uvijek mora biti iznad 1 što znači da je poduzeće likvidno te da ima raspoloživi radni kapital. U poduzeću Slavonija DI d.o.o. stupanj pokrića II iznad 1 je u svim godinama što znači da dugotrajnu imovinu financira iz kvalitetnih dugoročnih izvora (vlastitih i tuđih). U 2019. godini doseže iznos 2 kada je najveći.

Stupanj zaduženosti interesira banke, jer manja zaduženost daje veći stupanj zaštite od kreditora. Udio kapitala u ukupnoj imovini i odnos glavnice i ukupnih obveza govori u kojoj se mjeri imovina financira od dioničara, a u kojoj od kreditora. Nadalje, nizak udio glavnice s

gledišta dioničara donosi korist što je profitna stopa veća od kamatne stope koja se plaća kreditorima. Prema dobivenim podacima uočava se da poduzetnik smanjuje zaduženost i povećava udio vlastitog financiranja, što je moguće zaključiti i na temelju povećanja koeficijenta pokriva troškova kamata. Banke i kreditori uviđaju sigurnost ulaganja te povrat kredita i kamata na kredite. Shodno tome, banke i kreditori dobivaju informaciju o sigurnosti ulaganja, rastu organizacije, likvidnosti i solventnosti.

Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti poznati još i pod nazivom koeficijenti obrta mjere, tj. govore koliko efikasno poduzeće koristi resurse s kojima raspolaže, odnosno kako raspolaže s imovinom. Pokazatelji se izračunavaju na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka. Oni su posebni pokazatelji jer su povezani s likvidnošću i pokazuju uspješnost i sigurnost poduzeća.

POKAZATELJI AKTIVNOSTI	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	1,41	1,37	1,70	1,77	1,44
Dani vezivanja ukupne imovine	258,29	265,76	214,74	206,09	252,90
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	2,49	2,27	2,84	2,73	1,97
Dani vezivanja kratkotrajne imovine	146,38	161,14	128,40	133,50	185,21
Koeficijent obrtaja kratkoročnih potraživanja	4,53	5,28	10,31	9,53	6,41
Trajanje naplate kratkoročnih potraživanja	80,61	69,10	35,41	38,28	56,94
Koeficijent obrtaja potraživanja od kupaca	4,53	5,28	11,79	11,22	9,83
Trajanje naplate potraživanja od kupaca	80,61	69,10	30,96	32,54	37,14

Tablica 9. Pokazatelji aktivnosti (Izrada autora prema podacima iz financijskih izvještaja poduzeća Slavonija DI d.o.o.)

Koeficijent obrtaja ukupne imovine pokazuje koliko je puta poduzeće u godini dana obrnulo svoju ukupnu imovinu, tj. koliko je kuna prihoda poduzeće ostvarilo na jednu kunu imovine. Koeficijent bi trebao biti veći od 1 što je slučaj promatranog poduzeća. Iako kroz godine koeficijent varira od 1,37 do 1,70, u 2018. koeficijent je bio najveći, a iznosio je 1,77 što znači da je poduzeće na 1 kunu imovine ostvarilo 1,77 kuna prihoda. Shodno tome, 2018. godine dani vezivanja bili su najmanji, a iznosili su dvjesto šest (206) dana.

Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine u odnos stavlja ukupne prihode i kratkotrajnu imovinu, a pokazuje koliko puta poduzeće uspije obrnuti kratkotrajnu imovinu u periodu od jedne godine. Koeficijent je u svim godinama veći od 2, osim u 2019. godini kada iznosi 1,97 što znači da poduzeće 1,72 puta u godini dana obrne svoju kratkotrajnu imovinu. Shodno tome, dani vezivanja tada su najveći i iznose sto osamdeset i pet (185) dana.

Koeficijent obrtaja kratkotrajnih potraživanja govori koliko je puta poduzeće u godini dana obrnulo svoja kratkotrajna potraživanja, odnosno, koliko je kuna prihoda od prodaje ostvarilo na kunu kratkotrajnih potraživanja. Koeficijent je najveći 2017. godine kada on iznosi 10,31 što znači da poduzeće na jednu kunu potraživanja ostvari 10,31 kuna poslovnih prihoda.

U svim promatranim godinama koeficijenti su relativno velikog iznosa što je dobro za poduzeće. Dani vezivanja su u 2017. godini najmanji jer je koeficijent najveći. Dani vezivanja iznose 35,41 što znači da je trajanje naplate potraživanja trideset i pet (35) dana. 2015. godine koeficijent je najmanji, odnosno iznosi 4,53. Dani vezivanja su tada najveći i traju osamdeset (80) dana.

Koeficijent obrtaja potraživanja od kupaca u omjer stavlja prihode od prodaje i potraživanja od kupaca. Najveći iznos koeficijent ostvaruje u 2017. godini i iznosi 11,79, a shodno tome i dani vezivanja su najkraći te iznose 30,96, što znači da je poduzeću potreban trideset i jedan (31) dan da podmiri potraživanja od kupaca.

Analiza aktivnosti interesantna je kratkoročnim kreditorima, bankama ili dobavljačima, potencijalnim partnerima, jer daje odgovore na sposobnost poduzetnika da generira dovoljno obrtnih sredstava (radnog kapitala) za tekuće poslovanje i redovito plaćanje tekućih obveza. Prema dobivenim pokazateljima uočava se povoljna aktivnost poduzetnika s trendom rasta, na što upućuje povećanje koeficijenata kroz godine, posebice koeficijenta obrta potraživanja kojim se skraćuje vrijeme naplate potraživanja mjereno brojem dana u godini. Dobavljači uviđaju realizaciju kvalitetnih proizvoda i usluga po ugovoru, a to dovodi do rasta organizacije, lojalnosti dobavljačima, solventnosti i likvidnosti te stalnost kupnji. Potencijalni partneri zadovoljni su generiranjem obrtnih sredstava i redovitim plaćanjem tekućih obveza.

5.2.2. Analiza financijskih pokazatelja uspješnosti poslovanja

U narednim tablicama izračunati su i objašnjeni pokazatelji aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti. Njima se mjeri uspješnost ukupnog poslovanja poduzeća.

Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti računaju se na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka, a mjere koliko se prihoda ostvaruje po jedinici rashoda.

POKAZATELJI EKONOMIČNOSTI	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,03	1,06	0,95	1,03	1,07
Ekonomičnost poslovnih aktivnosti	1,04	1,07	0,95	1,03	1,02
Ekonomičnost prodaje	1,56	1,67	1,63	1,55	1,51
Ekonomičnost financiranja	0,29	0,49	0,40	0,68	8,82

Tablica 10. Pokazatelji ekonomičnosti (Izrada autora prema podacima iz financijskih izvještaja poduzeća Slavonija DI d.o.o.)

Pokazatelji ekonomičnosti ukupnog poslovanja u odnos stave ukupne prihode i rashode te se time može zaključiti da li je poslovanje poduzeća ekonomično. Prema podacima u tablici, promatrano poduzeće u svim godinama osim u 2017. godini ostvaruje prihod po

jedinici rashoda jer u toj godini poduzeće posluje s gubitkom. U 2019. godini na jednu kunu rashoda poduzeće je ostvarilo 1,07 kuna prihoda što je ujedno i najveća vrijednost koju je poduzeće ostvarilo u promatranom periodu.

Pokazateljem ekonomičnosti poslovnih aktivnosti mjeri se koliko je poslovnih prihoda poduzeće ostvarilo na jednu jedinicu poslovnih rashoda. Podaci su slični kao i kod ekonomičnosti ukupnog poslovanja jer prihodi i rashodi od prodaje čine najveći dio samih ukupnih prihoda i rashoda. U 2017. godini ekonomičnost poslovnih aktivnosti je najmanja i iznosi 0,95 jer poduzeće posluje s gubitkom financijske godine. U 2016. godini ekonomičnost je najveća.

Ekonomičnost financiranja u omjer stavlja financijske prihode i rashode, a u svim je godinama približno ista. Mjere koliko su puta financijski prihodi veći od financijskih rashoda. U računu dobiti i gubitka prikazani su financijski prihodi kroz godine, a velika promjena se dogodila 2019. godine kada je vrijednost financijskih prihoda naglo skočila za 1.350%, a samim time i ekonomičnost financiranja koja 2019. godine iznosi 8,82.

Konkurencija, kupci, mediji uviđaju da se poslovno upravljanje provodi ekonomično, da proizvod ima zahtijevanu kvalitetu i konkurentnost na tržištu. Kupci uviđaju pouzdanu kvalitetu, stabilne isporuke i cijene, nove usluge i proizvode što dovodi do visoke kvalitete kupljenih proizvoda, niže cijene i povoljnih uvjeta plaćanja, a za omjer cijene i kvalitete imaju korist od kupovine.

Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti jedni su od najvažniji dijelova financijske analize jer se njima promatra ukupna učinkovitost poslovanja. Mjere povrat uloženog kapitala, tj. koliko poduzeće ostvaruje dobiti u odnosu na uloženu imovinu, glavnica i ostvarene prihode.

POKAZATELJI PROFITABILNOSTI	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Bruto marža	3,84%	6,99%	-4,92%	3,43%	7,25%
Neto marža	3,77%	6,38%	-4,92%	3,22%	6,98%
Bruto rentabilnost imovine	1,63%	2,52%	-8,36%	6,08%	10,46%
Neto rentabilnost imovine	5,33%	8,76%	-8,36%	5,70%	10,07%
Rentabilnost vlastitog kapitala	9,92%	14,76%	-21,98%	9,56%	19%

Tablica 11. Pokazatelji profitabilnosti (Izrada autora prema podacima iz financijskih izvještaja poduzeća Slavonija DI d.o.o.)

Bruto marža profita izračunava se kao omjer bruto dobiti uvećane za rashod od kamata i ukupnih prihoda poduzeća, dok se kod neto marže profita umjesto bruto dobiti uzima ostvarena neto dobit poduzeća. Pokazatelj bruto marže profita općenito je veći u odnosu na pokazatelj neto marže profita zbog plaćanja poreza. U 2019. godini poduzeće ostvaruje

najveću bruto maržu u iznosu od 7,25% što znači da je poduzeće ostvarilo 7,25 kuna povrata na 100 kuna ostvarenog prihoda. Shodno tome, neto marža najveća je u 2019. godini i iznosi 6,98% što znači da je poduzeće ostvarilo 6,98 kuna povrata na 100 kuna ostvarenog prihoda. U 2017. godini bruto i neto profitna marža su u minusu jer poduzeće posluje s gubitkom.

Rentabilnost imovine izračunava se kao odnos bruto ili neto dobiti uvećane za rashode od kamata i ukupne imovine. Kao i kod bruto i neto marže, bruto i neto rentabilnost imovine najveća je u 2019. godini kada bruto rentabilnost imovine iznosi 10,64% što znači da je poduzeće ostvarilo 10,64 kune dobiti uvećane za rashode od kamata u odnosu na 100 jedinica ukupne imovine. Neto marža iznosi 10,07% što znači da poduzeće ostvaruje 10,07 kuna dobiti uvećane za rashode od kamata u odnosu na 100 jedinica ukupne imovine. U 2017. godini bruto i neto rentabilnost imovine su u minusu jer poduzeće posluje s gubitkom.

Rentabilnost vlastitog kapitala izračunava se kao odnos ostvarene neto dobiti i vlasničke glavnice, a prikazuje količinu ostvarene dobiti na temelju uložene glavnice. Pokazatelj je najveći u 2019. godini kada iznosi 19% što znači da poduzeće prosječno ostvaruje 19 kuna dobiti na uloženi 100 kuna glavnice. U 2017. godini rentabilnost vlastitog kapitala je u minusu jer poduzeće posluje s gubitkom.

Ukupna profitabilnost poduzeća na zadovoljavajućoj je razini što predstavlja povoljnu situaciju za vlasnike jer su njihova kapitalna ulaganja dovela do rasta profita i tvrtke što naposljetku vodi zadovoljnim klijentima. Stopa povrata kapitala i profitabilnosti za njih je zadovoljavajuća. Shodno tome, dolazi do rasta tržišta i konkurentnosti. Povoljan položaj poduzeća i rast te zadovoljavajuća likvidnost utječu na zaposlenike koji osjećaju sigurnost i stalnost posla. Nadalje, bruto i neto marže su zadovoljavajuće i imaju trend rasta. Za vladu to znači da poduzeće obavlja pouzdane transakcije te poštuje zakonitost u radu. Dioničari primaju zadovoljavajuću dividendu zbog povoljne profitabilnosti poduzeća.

5.3. Zaključak analize financijskih izvještaja odabranog poduzeća i utjecaj na donošenje odluka interesno-utjecajnih skupina

Financijsko izvještavanje mora osigurati pouzdane informacije za donošenje upravljačkih odluka. Osim toga, informacije moraju biti upotrebljive sadašnjim i potencijalnim investitorima i kreditorima za donošenje odluka o ulaganjima i kreditima. Osim vlasnicima i menadžmentu, informacije o stanju i poslovanju poduzeća može biti interesantno i drugim skupinama kao što su poslovni partneri, investitori, banke, državne institucije i sl. (Tintor Ž.,

2020.). Svaka od skupina usmjerena je na određene aspekte financijskih informacija, ovisno o razlozima i motivima promatranja.

Iz strukturnog prikaza bilance i računa dobiti i gubitka uočava se stabilizacija poslovanja nakon 2017. godine kada je poduzeće ostvarilo gubitak poslovanja. Vrijednosti pokazatelja rastu, a shodno tome uočen je oporavak poduzeća i trend daljnjeg rasta. Menadžment je svojim znanjima, sposobnostima i vještinama u pravo vrijeme i na pravi način donio odluke kako bi se poduzeće što prije oporavilo od gubitaka. Nadalje, to je rezultiralo rastom dobiti u sljedećim promatranim godinama. Poslovni prihodi rastu, dok se kod rashoda uviđa brži pad vrijednosti. Financijski prihodi doživjeli su nagli skok, a financijski rashodi održavaju približni iznos, tj. nemaju tendenciju rasta. Strukturna analiza pokazuje da su poslovni prihodi gotovo izjednačeni s ukupnim prihodima, a da je sporiji rast rashoda rezultirao smanjenjem njihova udjela u strukturi raspodjele ukupnog prihoda, a u korist rasta udjela dobiti. Kapital ima tendenciju rasta zbog rasta dobiti poslovne godine. Dugoročne obveze su se nakon početne promatrane 2017. godine smanjile i dalje drže tendenciju blagog rasta, a kratkoročne su se s godinama smanjivale što ukazuje na jačanje financijske poluge.

Komparativni prikaz pomaže u analiziranju poslovanja poduzeća, njegovog poboljšavanja ili pogoršavanja. Ukupni prihodi i rashodi stabiliziraju se nakon 2017. godine, kada je poduzeće poslovalo s gubitkom. Dobit nakon toga kroz naredne dvije godine raste, a zadržavanjem dobiti u poslovanju mijenja se struktura aktive te dolazi do rasta radnog kapitala i likvidnosti.

Jedan od primarnih podataka za menadžere pokazatelj je likvidnosti. Dobiveni pokazatelji upućuju na pozitivan trend i rast pokazatelja likvidnosti kroz godine što upućuje na kvalitetan rad menadžmenta, adekvatno korištenje svojih znanja, vještina i sposobnosti kako bi poduzeće što bolje poslovalo. Poduzeće je 2017. godine poslovalo s gubitkom, no već sljedeće 2018. godine dobit poduzeća raste preko 100% što je još jedan dokaz kvalitetnog rada menadžmenta. Financijska stabilnost se povećava, a time se povećava i sigurnost poslovanja. Nadalje, pokazatelji zaduženosti pokazuju tendenciju poboljšanja. Kroz godine dolazi do smanjenja financiranja imovine od kreditora, a povećanja vlastitog financiranja. Vrijeme podmirivanja obveza kroz godine se smanjuje. Prema dobivenim podacima uočava se da poduzeće smanjuje zaduženost i povećava udio vlastitog financiranja što je dobro za banke i kreditore koji su sigurni u povrat kamata i kredita. Stupanj zaduženosti interesira banke, jer manja zaduženost daje veći stupanj zaštite od kreditora. Prema dobivenim podacima uočava se da poduzetnik smanjuje zaduženost i povećava udio vlastitog financiranja, što je moguće zaključiti i na temelju povećanja koeficijenta pokrića troškova kamata. Shodno tome, banke i kreditore dobivaju informaciju o sigurnosti ulaganja, rastu organizacije, likvidnosti i solventnosti. Što se tiče aktivnosti, koeficijenti i dani vezivanja u svim godinama su zadovoljavajući i drže

povoljan trend što je povoljna informacija za dobavljače koji su sigurni u stalnost kupnje i rast organizacije. Dobavljači uviđaju realizaciju kvalitetnih proizvoda i usluga po ugovoru, a to dovodi do rasta organizacije, lojalnosti dobavljačima, solventnosti i likvidnosti te stalnost kupnji. Potencijalni partneri zadovoljni su generiranjem obrtnih sredstava i redovitim plaćanjem tekućih obveza. Analiza aktivnosti interesantna je kratkoročnim kreditorima, bankama, potencijalnim partnerima, jer daje odgovore na sposobnost poduzetnika da generira dovoljno obrtnih sredstava (radnog kapitala) za tekuće poslovanje i redovito plaćanje tekućih obveza. Prema dobivenim pokazateljima uočava se povoljna aktivnost poduzetnika s trendom rasta. Nadalje, pokazatelji ekonomičnosti upućuju na tendenciju rasta i relativno zadovoljavajući odnos jer poduzeće na svaku jedinicu ostvaruje zaradu, osim 2017. kada je poduzeće poslovalo s minusom. Ekonomičnost financiranja u zadnjoj godini promatranja naglo se povećala zbog povećanja prihoda od ulaganja u udjele poduzetnika unutar grupe. Konkurencija, kupci, mediji uviđaju da se poslovno upravljanje provodi ekonomično, da proizvod ima zahtijevanu kvalitetu i konkurentnost na tržištu. Kupci uviđaju pouzdanu kvalitetu, stabilne isporuke i cijene, nove usluge i proizvode što dovodi do visoke kvalitete kupljenih proizvoda, niže cijene i povoljnih uvjeta plaćanja, a za omjer cijene i kvalitete imaju korist od kupovine. Profitabilnost pokazuje na efikasno poslovanje poduzeća nakon oporavka od minusa 2017. godine. Bruto i neto profitna marža bilježe dvostruki porast. Za vladu to znači da poduzeće obavlja pouzdane transakcije te poštuje zakonitost u radu. Dioničari primaju zadovoljavajuću dividendu zbog povoljne profitabilnosti poduzeća. Rentabilnost kapitala pokazuje efikasno korištenje vlastitog kapitala. Osim za vlasnike i menadžere, ove informacije bitne su i za kreditore koji su sigurniji su povrat kredita i kamata. Ukupna profitabilnost poduzeća na zadovoljavajućoj je razini što predstavlja povoljnu situaciju za vlasnike jer su njihova kapitalna ulaganja dovela do rasta profita i tvrtke što naposljetku vodi zadovoljnim klijentima. Stopa povrata kapitala i profitabilnosti za njih je zadovoljavajuća. Shodno tome, dolazi do rasta tržišta i konkurentnosti. Povoljan položaj poduzeća i rast te zadovoljavajuća likvidnost utječu na zaposlenike koji osjećaju sigurnost i stalnost posla.

Donošenje odluka internih interesno-utjecajnih skupina olakšava se nakon analize financijskih izvještaja. Nadalje, budući da je poduzeće ostvarilo sigurnost i učinkovitost poslovanja, postojeći ulagači mogu biti zadovoljni radom menadžmenta i njihovim upravljanjem poduzećem. Osim toga, menadžment je svojim upravljanjem ostvario dobitak pa se postojećim ulagačima može isplatiti udjel u dobitku, a postoji mogućnost da će zbog svega navedenoga poduzeće povećati vrijednost dionica na tržištu. Zbog ostvarene sigurnosti i učinkovitosti poslovanja, potencijalni ulagači mogu biti zainteresirani za kupnju dionica poduzeća. Menadžment je svojom sposobnošću, vještinama i znanjima uspio provesti sanacije financijskog stanja i restrukturiranja poslovanja nakon 2017. godine te ostvariti sigurnost i

učinkovitost u budućem poslovanju. Zbog stabilne likvidnosti poduzeća, zaposlenici mogu očekivati redovite plaće, a samim time osjećaju stabilnost poduzeća.

Nadalje, što se tiče eksternih interesno-utjecajnih skupina, zbog dobrog stanja kod poduzeća, pouzdane kvalitete, stabilne isporuke i cijene, kupci mogu očekivati kvalitetnije proizvode i redovnu isporuku. Dobavljači realizacijom proizvoda i usluga po ugovoru mogu očekivati redovitu naplatu svojih potraživanja od poduzeća, lojalnost i rast organizacije. Kreditori daju kredite poduzeću, u prvom redu zato što je poduzetnik ostvario sigurnost poslovanja i smanjio zaduženost pa nije upitno hoće li moći vraćati kredite. Banke i kreditori sigurni su u povrat kredita, solventnost, likvidnost i rast organizacije. Zbog likvidnosti poduzeća, država može očekivati redovito plaćanje poreza što rezultira pravilnostima u primjeni zakona u poduzeću.

6. ZAKLJUČAK

Financijski izvještaji posjeduju informacije koje služe za provođenje analize financijskih izvještaja. Financijski se izvještaji koriste za informiranje internih i eksternih korisnika financijskih izvještaja. U ovom su se radu provele analize strukturnih i komparativnih financijskih izvještaja, bilance i računa dobiti i gubitka poduzeća Slavonija DI d.o.o. Nadalje, izračunati su financijski pokazatelji likvidnosti, pokazatelji zaduženosti, pokazatelji aktivnosti, pokazatelji ekonomičnosti i pokazatelji profitabilnosti. Nakon navedenih analiza mogu se donositi zaključci o sigurnosti i uspješnosti poduzeća te koje zaključke temeljem tih analiza mogu zaključiti interesno-utjecajne skupine povezane s poduzećem.

Iz provedene vertikalne analize vidljivo je da poduzeće ima veći udio kratkotrajne imovine u aktivi bilance, najviše u vidu zaliha robe zbog same djelatnosti poduzeća. Udio kratkoročnih obveza smanjuje se kroz godine i manje su od kratkotrajne imovine što pokazuje da poduzeće svoje kratkoročne obveze može pokriti kratkotrajnom imovinom. Dugoročne obveze kroz godine se smanjuju, a kapital povećava što rezultira povećanju financiranja iz vlastitog kapitala, a smanjuju financiranja iz tuđih izvora imovine. Iz provedene analize računa dobiti i gubitka vidljivo je da poduzeće samo u 2017. godini ima gubitak poslovne godine. U svim ostalim promatranim godinama ukupnih prihodi poduzeća veći su od ukupnih rashoda što rezultira poslovanju s dobiti. Horizontalna analiza pokazuje smanjenje kapitala 2017. godine kada je i došlo do gubitka poslovanja. Nadalje, do najvećeg skoka dolazi kod financijskih prihoda 2019. godine, od čak 1.350% u vidu prihoda od ulaganja u udjele poduzetnika unutar grupe. Shodno tome, dobit poslovanja povećava se nakon gubitka 2017. godine, svake sljedeće promatrane godine za preko 100%.

Pokazatelji likvidnosti u 2019. godini, zadnjoj godini promatranja, imaju najbolje rezultate. Iznosi se povećavaju se u promatranim godinama što dovodi do povećanja sigurnosti poduzeća. Poduzeće ima više kratkotrajne imovine od kratkoročnih obveza i sposobno je iz svoje kratkotrajne imovine podmiriti kratkoročne obveze, ima dovoljno novčive imovine da podmiri svoje obveze. Pokazatelji zaduženosti pokazuju da se poduzeće iz godine u godinu sve više financira vlastitim izvorima imovine, a sve manje tuđim izvorima. Prema tome, statička zaduženost poduzeća s godinama se smanjuje. Koeficijent financiranja svake promatrane godine veći je od jedan što znači da su obveze poduzeća veće od kapitala u svim godinama. Nakon gubitka 2017. godine pokriće troškova kamata se smanjuje, a faktor zaduženosti smanjuje što znači da se i zaduženost poduzeća smanjuje i potrebno mu je sve manje godina da pokrije svoje obveze. Pokazatelji aktivnosti su u svim godinama relativno zadovoljavajući. Poduzeće u svim godinama svoju imovinu može obrnuti više od jedan puta u godini dana, što pokazuje cirkulaciju imovine u poslovnom procesu, iako bi koeficijenti i dani vezivanja mogli

biti daleko bolji. Pokazatelji ekonomičnosti s godinama pokazuju blagi rast, što pokazuje i rast uspješnosti poduzeća. Ekonomičnost financiranja bilježi najveći rast zbog velikog rasta financijskih prihoda. Pokazatelji profitabilnost rastu nakon gubitka 2017. godine i najveće iznose poprimaju 2019. godine. Profitabilnost poduzeća raste, a s njom i sigurnost i uspješnost poduzeća.

Financijska analiza važan je izvor informacija za poduzetnika, ali i za interesno-utjecajne skupine povezane s poduzećem zbog donošenja investicijskih, financijskih i tekućih poslovnih odluka. Pruža dovoljno podataka zainteresiranim partnerima, potencijalnim ulagačima, bankama, državnim institucijama i sl. Dakle, provedbom financijske analize odabranog poduzeća ocijenjeno je njegovo stanje i poslovanje. Poduzeće posluje uspješno i sigurno. Postoji trend rasta opsega poslovanja, prihoda i dobiti. U kontekstu donošenja poslovnih odluka, pozitivan trend rentabilnost imovine poticajan je za donošenje kvalitetnih investicijskih odluka. Trend rasta ekonomičnosti i profitabilnosti ukazuje na kvalitetu poslovanja i dobru tržišnu orijentaciju u poslovanju poduzeća. Konačno, za odluke o financiranju najznačajniji pokazatelj je rentabilnost vlastitog kapitala koji pokazuje tendenciju rasta. Poduzeće smanjuje tuđe izvore financiranja u korist zadržavanja ostvarene dobiti i njezina reinvestiranja. Rezultat toga je promjena strukture izvora financiranja u korist vlastitih trajnih izvora financiranja, povećanje radnog kapitala i sigurnosti poslovanja.

Popis literature

Knjige:

1. Barbić, J., Čolaković, E., Parać, B., Vujić, V. (2008.). *Korporativno upravljanje – osnove dobre prakse vođenja društva kapitala*. Zagreb: CROMA
2. Bešvir, B. (2008.). *Kako čitati i analizirati financijske izvještaje*. Zagreb: RRiF-plus
3. Dvorski, S., Kovšca, V. (2011.) *Ekonomija za poduzetnike*. Varaždin: TIVA
4. Žager, K., Mamić-Sačec, I., Sever, S., Žager, L. (2008). *Analiza financijskih izvještaja (2. prošireno izdanje)*. Zagreb: Masmedia
5. Žager, K., Vašiček, V., Žager, L. (2003.) *Računovodstvo za neračunovođe – osnove računovodstva (drugo izdanje)*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika

Časopisi:

1. Bakran, D., Gulin, D., Hladika, M. i Milčić. I. (2017). *Pripremne radnje ta sastavljanje financijskih izvještaja za 2017 godinu. Računovodstvo i financije*, broj 12. .

Internetski izvori:

1. Financijska agencija [FINA] (bez dat.), Preuzeto 7. 9. 2019. s <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do>
2. Slavonija DI (bez dat.) Preuzeto 27.07.2021. s <https://slavonija-di.hr/>
3. Tintor, Ž. (2020.). *Analiza financijskih izvještaja u funkciji donošenja kvalitetnijih upravljačkih odluka*, *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E : znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo*, Vol. 10 No. 1, (84 – 103.). Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/239703>

Pravilnik/zakon:

1. Narodne novine (2020.) *Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o računovodstvu*, NN 42/2020-883F

Popis slika

<i>Slika 1. Temeljni financijski izvještaji</i>	<i>4</i>
---	----------

Popis tablica

<i>Tablica 1. Shema RDG-a</i>	<i>6</i>
<i>Tablica 2. Izvještaj o novčanom toku prema direktnoj metodi</i>	<i>7</i>
<i>Tablica 3. Vertikalna analiza bilance</i>	<i>19</i>
<i>Tablica 4. Horizontalna analiza bilance</i>	<i>20</i>
<i>Tablica 5. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka</i>	<i>21</i>
<i>Tablica 6. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka</i>	<i>22</i>
<i>Tablica 7. Pokazatelji likvidnosti</i>	<i>23</i>
<i>Tablica 8. Pokazatelji zaduženosti</i>	<i>24</i>
<i>Tablica 9. Pokazatelji aktivnosti.....</i>	<i>26</i>
<i>Tablica 10. Pokazatelji ekonomičnosti</i>	<i>27</i>
<i>Tablica 11. Pokazatelji profitabilnosti.....</i>	<i>28</i>